รายงานโครงการวิจัย

การปรับตัวของแรงงานนอกระบบในกรุงเทพมหานคร: 1 ปี หลังการระบาดของโรคโควิด 19 กรณีศึกษา ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

นางสาววิชยา โกมินทร์

ดร.บวร ทรัพย์สิงห์

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

31 มีนาคม 2565

รายงานโครงการวิจัย

การปรับตัวของแรงงานนอกระบบในกรุงเทพมหานคร: 1 ปี หลังการระบาดของโรคโควิด 19

กรณีศึกษา ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

จัดทำ

นางสาววิชยา โกมินทร์

ดร.บวร ทรัพย์สิงห์

สนับสนุนโดย สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความร่วมมือในการวิจัย
เครือข่ายแผงลอยไทยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน, สหพันธ์ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานคร และมูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ

31 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

การศึกษาการปรับตัวของแรงงานนอกระบบในกรุงเทพมหานคร: 1 ปี หลังการระบาดของโรคโควิด 2019 กรณีศึกษา ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการรับมือ ปรับตัว และปัจจัยที่ช่วยบรรเทาปัญหาและฟื้นฟูชีวิตและงาน รวมถึงการศึกษาการเข้าถึงนโยบายและความช่วยเหลือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อสนับสนุนการปรับตัว และฟื้นฟูชีวิตความเป็นอยู่และงานของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ระเบียบวิธีการศึกษาครั้งนี้มีระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธีที่ประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับแรงงานนอกระบบกลุ่มหาบเร่แผงลอย 430 คน และการสนทนากลุ่มกับตัวแทนผู้ค้าหาบเร่แผงลอย นักวิชาการ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน 15 คน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ศึกษา ส่วนมากเป็นผู้หญิงหรือร้อยละ 64 มีอายุเฉลี่ย 49 ปี ส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 41.5 เรียนหนังสือไม่เกินชั้นประถมศึกษา ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ศึกษา มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 3.70 คน ในด้านที่อยู่อาศัยนั้น ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครเฉลี่ย 19.5 ปี ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 64 มีทะเบียนบ้านอยู่ในกรุงเทพมหานคร

ในด้านผลกระทบของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 พบว่า สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด ทำให้ผู้ค้าและสมาชิกในครอบครัวจำเป็นต้องตรวจโควิด กักตัวเองในที่พักอาศัย และรักษาการเจ็บป่วยจากโรคโควิด 2019 มากขึ้นในการระบาดระลอกหลัง ซึ่งเพิ่มภาระค่าใช้จ่าย ภาระด้านเวลาในการตรวจและกักตัวเอง ส่งผลให้โอกาสในการประกอบอาชีพลดลง และเพิ่มภาระในการดูแลกันเองของสมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้ยังพบว่าการระบาดยังส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวที่เดิมมีคนตกงานและคนว่างงานอยู่ต้องว่างงานเพิ่มขึ้นทั้งที่เป็นแรงงานในระบบและนอกระบบ

ในการประกอบอาชีพค้าขายนั้นผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบางส่วนยังต้องเปลี่ยนสินค้าที่จำหน่าย เปลี่ยนอาชีพ เปลี่ยนพื้นที่ขายสินค้า ต้องเพิ่มพื้นที่ขายสินค้า ลดจำนวนคนช่วยงาน เพิ่มวันและชั่วโมงทำงาน อย่างไรก็ตาม ผู้ค้าเกือบทั้งหมดมีรายได้จากการทำการค้าลดลงกว่าครึ่ง ปัญหาอุปสรรคสำคัญที่มีผลต่อการประกอบอาชีพ ได้แก่ การถูกจำกัดการเดินทาง พาหนะเดินทาง และภาระค่าขนส่ง คำสั่งห้ามออกนอกเคหะสถาน คำสั่งปิดตลาด ปิดสถานที่ขายของ/จำหน่ายสินค้า รวมถึงจำนวนลูกค้าที่ลดลง ผลกระทบสำคัญของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร คือ ความกังวลที่จะติดเชื้อและการเข้าถึงการป้องกันและการรักษา ปัญหาภาระค่าใช้จ่ายและหนี้สิน ตลอดจนปัญหาความเครียดและความสัมพันธ์ในครอบครัว

ในด้านการปรับตัว ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยส่วนใหญ่ต้องนำเงินออมมาใช้ ทำงานนานขึ้น/หนักขึ้น/เสี่ยงมากขึ้น ลดการบริโภคและประหยัดค่าใช้จ่าย นำสินค้ามาจำนำ จำนอง ชะลอการชำระหนี้ และขายทรัพย์สิน อย่างไรก็ตามหน่วยงานภาครัฐได้มีความพยายามออกมาตรการให้ความช่วยเหลือต่างๆ ที่ช่วยเหลือแรงงานนอกระบบ และผู้ค้าหาบเร่แผงลอยก็เป็นกลุ่มหนึ่งที่ได้รับประโยชน์จากโครงการดังกล่าว โดยเฉพาะการใช้แอพพลิเคชั่นถุงเงินเพื่อรับเงินจากลูกค้าที่เป็นประชาชนที่รับความช่วยเหลือจากโครงการต่างๆ แต่ความกังวลจากการถูกเรียกเก็บภาษีย้อนหลัง ไม่มีโทรศัพท์มือถือ อินเตอร์เน็ต สมัครไม่ทัน ไม่เข้าใจการใช้งานยังคงมีอยู่ในผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบางกลุ่ม

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาเสนอว่า ในการลดผลกระทบ และฟื้นฟูชีวิตความเป็นอยู่และงานของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่กรุงเทพมหานครนั้น หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องสนับสนุนผู้ค้าหาบเร่แผงลอยให้มีพื้นที่ทำทางการค้าที่มีความมั่นคง สนับสนุนเงินลงทุนดอกเบี้ยต่ำให้กับผู้ค้าหาบเร่แผงลอย การจัดเตรียมสวัสดิการทางสังคมเพื่อช่วยเหลือ เยียวยา ฟื้นฟูชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ค้าและครอบครัวผู้ค้าให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว นอกจากนี้รัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมและพัฒนางานนอกระบบให้สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงาน รายได้ และโอกาสในธุรกิจ

Abstract

The study "Adaptation of informal workers in Bangkok Metropolitan Region: A year after the COVID-2019 pandemic" features a case study of street vendors from 2020 to 2021, two years after the COVID-19 pandemic in Bangkok. This research examines workers' practices in adapting to the pandemic situation. Factors for coping, livelihood and career recovery, and access to policies and help provided by relevant agencies are included. Furthermore, this analysis offers a policy recommendation to promote Bangkok street vendors' adaptation and recovery of livelihood and businesses. This study combined documentary research from related literature and survey research. The researchers reviewed associated studies, collected questionnaires from 430 street vendors, and conducted focus group discussions with 15 representatives of street vendors, scholars, state agencies, and nongovernmental organizations.

The findings reveal that most street vendors, precisely 73.49 percent, are female and approximately 49 years old. Most 41% had primary education, but 18.8% had undergraduate degrees. The average number of family members per family is 3.70, with approximately 2.58 children and 2.39 elders (above 60). On average, these street vendors have been residents in Bangkok for 19.5 years, with 64 percent having house registration certificates. Most of the vendors (46.96 percent) are responsible for expenses for rental contracts and 24.57 percent for housing mortgages.

Regarding the impact of the COVID-19 pandemic, during the latest wave of the outbreak, an increasing number of vendors and their family members have tested for COVID-19, undertaken home isolation, and received treatment. This has increased expenses related to testing procedures and the quarantine period. Consequently, their business opportunities have diminished while their family burdens have increased. Moreover, the study found that the outbreak has created more unemployment within the family for family members usually engaged in both formal and informal employment.

Regarding the impact on their business, some vendors have had to change their goods, change jobs, or move to sell at other markets or locations. Sometimes, vendors extended the

number of sites they set up shops and reduced the number of employees or hours worked. In the process, they reported losing more than half of their income. The prominent issues that affect their business are the restrictions on travel and transport, transportation costs, night-time curfews, compulsory market and shop closures, and the decreasing number of customers. The significant impacts on the street vendors in Bangkok are the fear of COVID infections, the limited access to means of prevention and treatment, the financial burden of expenses and debt, and stress and relationship challenges in the family.

To adapt to the situation, most street vendors have had to rely on savings, extended hours of working, taking more significant risks in business, reducing consumption and economizing, pawning possessions, postponing debt payments, and selling property. However, the government sector has attempted to assist informal workers through support measures and projects. Street vendors have benefited from these projects, specifically the "Tung-Ngern" (Money Bag) application to receive payments from subsidy grants. However, some street vendors worry about retroactive tax collection, and some do not have cell phone access to the internet or cannot register for the application (in time). Several vendors do not understand how the application works.

In conclusion, researchers recommend that the relevant sectors use strategies to lessen the impacts and restore street vendors' livelihoods and business opportunities in Bangkok. The government should support them by allocating a permanent working place through participation at the local level. The related organizations should also provide budgeting for low-interest loans, prepare social welfare support for daily living expenses, and businesses for vendors and their families. Thus, the researchers recommend the promotion of the participatory governance of government and local administration offices and stakeholders in developing the informal business sector to enhance the workers' quality of life, income, and business opportunities.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ ภาษาไทย

บทคัดย่อ ภาษาอังกฤษ

บทที่ 1 บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย 1

วัตถุประสงค์ของโครงการ 3

ระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย 3

ข้อจำกัดของการศึกษา 5

บทที่ 2 งานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 ในประเทศไทย 6

มาตรการของภาครัฐในสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 8

ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 11

การปรับตัวแรงงานนอกระบบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 13

บทที่ 3 ผลการศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง 17

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง 17

ข้อมูลเรื่องที่อยู่อาศัยของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย 18

ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 19

สถานการณ์และผลกระทบของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยด้านสุขภาพ 20

สถานการณ์และผลกระทบด้านเศรษฐกิจ 22

ผลกระทบของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย 25

ด้านการเข้าถึงมาตรการความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ 28

การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบผลต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอย 29

การเปรียบเทียบช่วงอายุ 29

การเปรียบเทียบจำนวนสมาชิกในครอบครัว 14

การเปรียบเทียบประเภทสินค้า 31

ส่วนที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สรุปผลการศึกษา 32

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 36

บรรณานุกรม 38

ภาคผนวก 39

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย	17
ตารางที่ 2	ข้อมูลเรื่องที่อยู่อาศัยของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย	19
ตารางที่ 3	สถานการณ์การเจ็บป่วยของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยและสมาชิกในครอบครัว	20
ตารางที่ 4	สถานการณ์การเจ็บป่วยด้วยโรคโควิด 2019 ของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย	21
ตารางที่ 5	สถานภาพการมีงานทำของครอบครัวผู้ค้า	23
ตารางที่ 6	ลักษณะการประกอบอาชีพ	24
ตารางที่ 7	ผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของผู้ค้า	26
ตารางที่ 8	ผลกระทบด้านการดำเนินชีวิต	26
ตารางที่ 9	ผลกระทบหนี้สิน	27
ตารางที่ 10	การปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย	27
ตารางที่ 11	การเข้าถึงมาตรการความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ	28
ตารางที่ 12	การเปรียบเทียบช่วงอายุของผู้ค้ากับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลง	29
ตารางที่ 13	การเปรียบเทียบกลุ่มผู้ค้าที่มีสมาชิกในครอบครัว1-4 คน กับ ผู้ค้าที่มีสมาชิก 5 คนขึ้นไป กับการเปลี่ยนแปลง	30
ตารางที่ 14	การเปรียบเทียบประเภทสินค้าระหว่าง กลุ่มผู้ค้าที่ขายอาหารฯ กับกลุ่มผู้ค้าที่ขายเสื้อผ้า ฯ ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของรายได้ และการเผชิญปัญหาและการได้รับผลกระทบ	31

บทที่ 1
บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 2019 ในประเทศไทยนับตั้งแต่ 13 มกราคม 2563[1] สู่การระบาดรอบใหม่ในจังหวัดสมุทรสาครประมาณกลางเดือนธันวาคม 2563[2] ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงจากสถานการณ์การระบาด ทั้งภาคการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวที่ลดลง[3] การบริโภคภายในประเทศและการส่งออกที่ลดลง เพราะประเทศคู่ค้าของเราได้รับผลกระทบ ส่งผลให้ยอดการผลิตต่ำกว่าขีดความสามารถที่มี[4] นอกจากนี้ การลดลงของการบริโภคและการลงทุนข้างต้น ประกอบกับความเปราะบาง 4 ประการก่อนสถานการณ์โควิด 2019 ได้แก่[5] 1) สภาพเศรษฐกิจที่อ่อนแอ การเติบโตทางเศรษฐกิจมีความผันผวน และมีค่าการเติบโตเฉลี่ยต่ำ[6] 2) ปัญหาด้านหนี้สินและหนี้ครัวเรือนสูง โดยรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทยชี้ว่า ระหว่างปี 2552 ถึง 2562 หนี้ครัวเรือนไทยสูงขึ้นจากร้อยละ 53.5 มาอยู่ที่ร้อยละ 78.7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ รวมถึงปริมาณหนี้สินต่อหัวสูงขึ้น และมีระยะเวลาเป็นหนี้ยาวนานขึ้น[7] ซึ่งในบรรดาหนี้เหล่านี้ มียอดหนี้คงค้างไม่ก่อให้เกิดรายได้ นับเฉพาะเพื่อการบริโภค อยู่ราว ๆ 127,000 ล้านบาท โดยร้อยละ 32 เกิดจากหนี้สินผ่อนรถยนต์ และร้อยละ 12.5 มาจากหนี้สินบัตรเครดิต[8] 3) สถานการณ์จากภาคเกษตรกรรมทั้งสภาพวะฝนแล้งยาวนานจนถึงกลางปี โดยมีความรุนแรงสูงเป็นอันดับสองในรอบ 40 ปีนับตั้งแต่ปี 2522 เป็นต้นมา[9] ระดับน้ำในเขื่อนปัจจุบันทุกเขื่อนในภาคกลาง, 5 ใน 6 เขื่อนของภาคตะวันออก และอีก 10 เขื่อนในภาคอื่นๆ มีระดับน้ำน้อยถึงขั้นวิกฤต[10] ทำ*ให้*เกษตรกรมีรายรับลดลงกะทันหันจากภัยแล้ง *และ*มีความสามารถลดลงในการรองรับแรงงานที่ถูกเลิกจ้างจากภาคอุตสาหกรรมหรือบริการ *และ 4)* ประเทศไทยมีแรงงานนอกระบบประมาณ 20.4 ล้านคน หรือร้อยละ 53.8 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย ได้รับค่าตอบแทนที่ไม่เป็นธรรม ไม่ได้รับสิทธิและสวัสดิการ*[11]*

นอกจากนี้ สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 2019 สะท้อนให้เห็นความเปราะบางของแรงงานนอกระบบที่เกิดขึ้นก่อนสถานการณ์การระบาด และส่งผลกระทบที่รุนแรงอย่างมากต่อแรงงานนอกระบบระหว่างการระบาด กล่าวคือ แรงงานนอกระบบนอกภาคเกษตรซึ่งเป็นกลุ่มแรงงานที่อยู่ในกรุงเทพมหานครเขตเมือง และประเทศไทยมีจำนวนประมาณ 1 ล้านคน, 3 ล้านคน และ 6 ล้านคน ตามลำดับ[12] แรงงานนอก

---

[1]South china Morning Post. 2020. Wuhan pneumonia: Thailand confirms first case of virus outside China.

[2] สถานีโทรทัศน์วิทยุแห่งประเทศไทย. 2563. แถลงข่าว “สถานการณ์ไวรัสโคโรนา ในจังหวัดสมุทรสาคร”.

[3]กรุงเทพธรกิจ. 2563. แบงค์ชาติหั่นจีดีพีปี 63 ติดลบ 5.3%.

[4] Trending Economics. 2021. Thailand Capacity Utilization.

[5] แบ้งค์ งานอรุณโชติ. 2020. จากวิกฤติโรคระบาด สู่วิกฤติเศรษฐกิจ: ความเปราะบางของเศรษฐกิจไทย.ใน The 101. World.

[6] กรุงเทพธุรกิจ. 2563. แบงก์ชาติหั่นจีดีพี 63 ติดลบ 5.3%.

[7] BBC. 2019. หนี้ครัวเรือนไทย ปัจจัยเสี่ยงกระทบเสถียรภาพระบบการเงิน.

[8] Business Today. 2562. คนไทยเป็นหนี้ 195,000 บาทต่อคน. www.businesstoday.co/bt-news/02/09/2019/3853/

[9] BBC.ภัยแล้ง : ปี 2563 ประเทศไทยจะแล้งรุนแรงและยาวนานถึงกลางปี

[10] www.thaiwater.net/DATA/REPORT/php/rid_bigcm.html

[11] สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2564. การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2563.

[12] Women in Informal Employment Globalizing and Organizing. 2019. Informal Workers in Urban Thailand: A Statistical Snapshot.

ระบบกลุ่มดังกล่าวกว่าร้อยละ 60 อายุมากกว่า 40 ปี และมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า และใช้เพียงทักษะ
ขั้นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ จึงทำให้การปรับเปลี่ยนอาชีพทำได้อย่างจำกัด มีรายที่น้อยและไม่แน่นอน ไม่มีสวัสดิการคุ้มครอง งานมีความเสี่ยงและความไม่ปลอดภัย มีข้อจำกัดเรื่องการออมและปัญหาหนี้สิน[13]

งานศึกษาผลกระทบของโรคโควิด 2019 ที่มีต่อแรงงานนอกระบบในกรุงเทพมหานคร พบว่า รัฐบาลไทยออกมาตรการ ข้อห้าม ข้อกำหนดต่างๆ เรื่องการทำงาน การเคลื่อนย้าย และการดำเนินชีวิตที่ทำให้แรงงานกว่าครึ่งไม่สามารถทำงานได้ มาตรการดังกล่าวส่งผลให้แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีรายได้ลดลงครึ่งหนึ่ง และแรงงานนอกระบบบางกลุ่มไม่มีรายได้เลย สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อความเครียดของแรงงานนอกระบบ และความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและชุมชน นอกจากนี้แรงงานนอกระบบบางส่วนเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิม แรงงานส่วนใหญ่ปรับเปลี่ยนอาชีพ เปลี่ยนรูปแบบการทำงาน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนจากการทำงานนอกระบบที่เปราะบางประเภทหนึ่งไปอีกประเภทหนึ่งที่มีความเสี่ยง ต้นทุน และสร้างภาระหนี้สินที่เกิดจากการประกอบอาชีพที่เพิ่มขึ้น[14] นอกจากผลกระทบของโรคโควิด 2019 กลับยิ่งส่งผลต่อบุคคลในอุปการะของแรงงานนอกระบบ ส่งผลให้แรงงานมีรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากสถานเลี้ยงเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของรัฐ หรือโรงเรียนปิดตามมาตรการควบคุมการระบาดของรัฐ บางครัวเรือนที่มีเด็กเล็กและขาดผู้ดูแล จึงต้องมีค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้ดูแลเด็ก ครอบครัวที่มีเด็กเล็กได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจในสัดส่วนที่สูงกว่าครอบครัวที่ไม่มีเด็กเล็ก[15]

อย่างไรก็ตาม มาตรการรัฐบางด้านก็มีส่วนช่วยเหลือ และสนับสนุนแรงงานนอกระบบทางตรง และทางอ้อม ได้แก่ โครงการบรรเทาภาระค่าครองชีพ และชดเชยรายได้แก่ลูกจ้างของสถานประกอบการที่ได้รับผลกระทบหรือผู้ได้รับผลกระทบอื่นๆ เช่น โครงการเราไม่ทิ้งกัน[16] โครงการเราชนะ[17] โครงการภายใต้แผนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมจากผลกระทบของไวรัสโควิด 2019 [18] [19]

โครงการกระตุ้นการจับจ่ายใช้สอยภายในประเทศ บรรเทาภาระค่าใช้จ่ายให้ประชาชน ช่วยเพิ่มสภาพคล่องให้ร้านค้ารายย่อย ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและธุรกิจที่เกี่ยวเนื่อง ภาคการท่องเที่ยวภายในประเทศ และเป็นการสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศในองค์รวม เช่น โครงการคนละครึ่ง[20] และโครงการเราเที่ยวด้วยกัน[21]

อนึ่งท่ามกลางการระบาดของโรคโควิด 2019 ตลอด 1 ปีที่ผ่านมา ได้สร้างผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงต่อแรงงานนอกระบบในหลายๆ ด้าน ทั้งรูปแบบการทำงาน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน ภาระค่าใช้จ่ายและหนี้สิน ชีวิตความเป็นอยู่ รูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมของนายจ้าง ลูกค้า หรือผู้บริโภค รวมถึงการ

---

[13] สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2564. อ้างแล้ว

[14]Women in Informal Employment Globalizing and Organizing. 2019. Covid-19 Crisis and the Informal Economy: Informal Workers in Bangkok.

[15] จิราภรณ์ แผงประพันธ์ และ สมชัย จิตสุชน.. 2020. ผลกระทบของโควิด-19 ต่อครัวเรือนที่มีเด็กเล็ก. ใน Covid-19, TDRI Policy Series on Fighting Covid-19. Thailand Development Research Institute.

[16] https://เราไม่ทิ้งกัน.com

[17] https://เราชนะ.com/information

[18] สศช., 2563; nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2020/07/แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมหลังโควิด-แก้หน.pdf

[19] ประชาชาติธุรกิจ, 2563. ราชกิจจาประกาศ พรก.เงินกู้ 1.9 ล้าน สามฉบับรวด “ห้ามจ่ายนอกรายการโควิด”

[20] https://www.คนละครึ่ง.com

[21] https://www.เราเที่ยวด้วยกัน.com/information

รวมกลุ่ม การเห็นคุณค่าและการสนับสนุนจากรัฐ การศึกษาการปรับตัวของแรงงานนอกระบบ จึงเป็นการศึกษาทบทวนสถานการณ์ผลกระทบ บทเรียนการรับมือ การเอาตัวรอดและปรับตัวของแรงงานนอกระบบกลุ่มหาบเร่แผงลอยเพื่อพัฒนาข้อเสนอในการรับมือวิกฤติ และการฟื้นฟูชีวิตความเป็นอยู่และงานของแรงงานนอกระบบในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาวิธีการรับมือ วิธีการปรับตัวของแรงงานนอกระบบ รวมถึงปัจจัยที่ช่วยบรรเทาปัญหาและฟื้นฟูชีวิตและงานของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาการเข้าถึงนโยบายและความช่วยเหลือของหน่วยงานภาครัฐและเครือข่ายของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

3. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อสนับสนุนการปรับตัว และฟื้นฟูชีวิตความเป็นอยู่และงานของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

3. ระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาการปรับตัวของแรงงานนอกระบบในกรุงเทพมหานคร: 1 ปี หลังการระบาดของโรคโควิด 2019 มีเป้าหมายเพื่อทบทวนสถานการณ์ผลกระทบ บทเรียนการรับมือ การเอาตัวรอด และปรับตัวของแรงงานนอกระบบกลุ่มหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่สถานการณ์การระบาดครั้งที่ 1 และการระบาดครั้งใหม่ที่เกิดขึ้นตั้งแต่เดือนธันวาคม 2563 โดยมีระเบียบวิธีการศึกษาดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาวิธีการรับมือ วิธีการปรับตัวของแรงงานนอกระบบ รวมถึงปัจจัยที่ช่วยบรรเทาปัญหา และฟื้นฟูชีวิตและงานของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีเป้าหมายเพื่อศึกษาสถานการณ์ผลกระทบ วิธีการรับมือ การปรับตัวของแรงงานนอกระบบ

วิธีการศึกษา ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลกระทบการระบาดของโรคโควิด 2019 วิธีการรับมือ วิธีการปรับตัว รวมถึงความคิดเห็นต่อมาตรการเยียวยาและฟื้นฟูของหน่วยงานภาครัฐ ด้วยแบบสอบถามกับผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 13 หัวข้อหลัก, ส่วนที่ 2 สถานะทางสุขภาพและความเจ็บป่วย จำนวน 6 หัวข้อหลัก, ส่วนที่ 3 ข้อมูลการประกอบอาชีพ รายได้ และหนี้สิน จำนวน 2 หัวข้อหลัก, ส่วนที่ 4 สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว จำนวน 5 หัวข้อหลัก ทั้งนี้เนื้อหาของแบบสอบถามเป็นการสอบถามถึงสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 2019 ใน 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงที่ 1 ก่อนสถานการณ์การระบาด (ก่อนมกราคม 2563), ช่วงที่ 2 สถานการณ์การระบาดครั้งที่ 1 (มกราคม – ธันวาคม 2563) และ การระบาดโควิด 2019 ครั้งใหม่ (ธันวาคม 2563 – ตุลาคม 2564) เพื่อวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงของชีวิตของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานครหลังการแพร่ระบาดโรค-19

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม แบบสอบถามนี้ได้รับการตรวจสอบคุณภาพเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ภายหลังการปรับปรุงแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยได้ดำเนินทดลองเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.87

พื้นที่ศึกษา แรงงานนอกระบบกลุ่มหาบเร่แผงลอย ในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มเป้าหมาย แรงงานนอกระบบกลุ่มหาบเร่แผงลอย จำนวน 430 คน โดยเลือกตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) จากสมาชิกเครือข่ายแผงลอยไทยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สหพันธ์ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานคร โดยอาศัยความร่วมมือจากมูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ

ระยะเวลา ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ช่วงเดือนมิถุนายน - ตุลาคม 2564

วัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาการเข้าถึงนโยบายและความช่วยเหลือของหน่วยงานภาครัฐและเครือข่ายของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีเป้าหมายเพื่อศึกษาการเข้าถึงความช่วยเหลือที่แรงงานนอกระบบกลุ่มหาบเร่แผงลอยได้รับในช่วงของการระบาดของโรคโควิด 2019

วิธีการศึกษา ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การวิจัยแบบผสานวิธี ประกอบด้วย การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนที่ 2-4 (แบบสอบถามที่ใช้ในวัตถุประสงค์ที่ 1) และการจัดสนทนากลุ่มกับตัวแทนผู้ค้าหาบเร่แผงลอย นักวิชาการ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนพร้อมกับประเด็นใน วัตถุประสงค์ที่ 3 (รายละเอียดในวัตถุประสงค์ที่ 3)

วัตถุประสงค์ที่ 3 จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อสนับสนุนการปรับตัว และฟื้นฟูชีวิตความเป็นอยู่และงานของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีเป้าหมายเพื่อค้นหาแนวทางในการสนับสนุนการปรับตัว และการฟื้นฟูชีวิตความเป็นอยู่ของแรงงานนอกระบบกลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

วิธีการศึกษา ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการจัดสนทนากลุ่ม เพื่อนำเสนอผล และรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ปัญหา ผลกระทบการระบาดของโรคโควิด 2019 วิธีการรับมือ วิธีการปรับตัวสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากนายจ้าง ลูกค้า หรือผู้บริโภค กลุ่มผู้รับ/ส่งวัตถุดิบ ความคิดเห็นที่มีต่อมาตรการของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรวบรวมข้อเสนอในการรับมือวิกฤติ และการฟื้นฟูชีวิตความเป็นอยู่และงานของแรงงานนอกระบบ

กลุ่มเป้าหมาย ตัวแทนผู้ค้าหาบเร่แผงลอย นักวิชาการ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนรวม 15 คน ผ่านทางโปรแกรมประชุมออนไลน์ ZOOM

ระยะเวลา จัดสนทนากลุ่ม 2 วัน คือ วันที่ 9 กรกฎาคม 2564 และ 21 กรกฎาคม 2564

4. ข้อจำกัดของการศึกษา

การศึกษาการปรับตัวของแรงงานนอกระบบในกรุงเทพมหานคร: 1 ปี หลังการระบาดของโรคโควิด 2019 มีเป้าหมายเพื่อทบทวนสถานการณ์ผลกระทบ บทเรียนการรับมือ การเอาตัวรอด และปรับตัวของแรงงานนอกระบบกลุ่มหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่สถานการณ์การระบาดครั้งที่ 1 ในมกราคม-15 ธันวาคม 2563 และการระบาดครั้งใหม่ที่เกิดขึ้นในเดือนธันวาคม 2563 โดยคาดหวังให้การศึกษาสะท้อนให้เห็นภาพการปรับตัว การเยียวยา ฟื้นฟูชีวิตและงานของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในมิติต่างๆ ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของระบบห่วงโซ่คุณค่าของแรงงานนอกระบบ

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การระบาดครั้งใหม่ที่เกิดขึ้นในเดือนธันวาคม 2563 และเป็นวงกว้างกว่าการแพร่ระบาดระลอกแรก ทั้งยังเกิดการแพร่ระบาดติดต่อกันต่อเนื่องอีกหลายระลอกในตลอดช่วงระยะเวลาของการศึกษา ส่งผลให้การศึกษาวิธีการปรับตัวของแรงงานกลุ่มหาบเร่แผงลอย รวมถึงการฟื้นฟูชีวิตและงานของหาบเร่แผงลอย การเปลี่ยนแปลงของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบห่วงโซ่คุณค่า มีข้อจำกัดในด้านการจัดช่วงในการศึกษาที่ชัดเจน งานศึกษาครั้งนี้ จึงปรับเปลี่ยนช่วงเวลาการศึกษาและติดตามสถานการณ์ผลกระทบของแรงงานนอกระบบกลุ่มหาบเร่แผงลอยระหว่างการระบาดรวมถึงการปรับตัว การเยียวยาฟื้นฟู และช่วยเหลือผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเป็นสองช่วงเวลาการศึกษาคือ ระหว่างการระบาดระลอกที่ 1 และ ในระหว่างการระบาดระลอกที่ 2 ถึงเดือนตุลาคม 2564 ที่การเก็บข้อมูลสนามแล้วเสร็จ

บทที่ 2
งานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

หลังจากที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 ขึ้นครั้งแรกในประเทศจีน และได้แพร่กระจายและทำให้มีผู้เสียชีวิตไปอย่างแพร่หลายในประเทศต่างๆ ทั่วโลก พบว่า รัฐบาลในทุกประเทศต้องดำเนินการเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคอย่างรวดเร็ว ในกลุ่มประเทศที่ประชาชนส่วนมากเป็นแรงงานในระบบที่สามารถทำงานที่บ้านได้ การแก้ไขปัญหาอาจจะสามารถทำได้ด้วยการห้ามประชาชนออกนอกบ้านเพื่อลดการแพร่กระจายของเชื้อโรค ซึ่งสร้างความลำบากให้กับประชาชนในระดับหนึ่ง แต่ในประเทศที่ประชาชนมีแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบที่ต้องทำงานสร้างรายได้ในแต่ละวัน และมีสวัสดิการที่เกี่ยวข้องกับการทำงานน้อย การดำเนินงานของรัฐบาลเพื่อลดความเสี่ยงของการแพร่ระบาดโรคซึ่งจำเป็นต้องมีทิศทางไปในลักษณะเดียวกันจะสร้างผลกระทบต่อประชาชนได้มากกว่า

1. สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 ในประเทศไทย

ในปี พ.ศ. 2562 ก่อนที่จะมีการแพร่ระบาดของโควิด 2019 พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพียง ร้อยละ 2.4 น้อยกว่าปี 2561 ที่มีการขยายตัวที่ 4.2 จากปัญหาของการค้าโลกที่ชะลอตัว สถานการณ์อุปสงค์ของการส่งออกของไทยก็ลดต่ำลง และรายได้จากการท่องเที่ยวลดลงเนื่องจากการแข่งขันสูงขึ้น[22] และมีผู้ว่างงานมากกว่าปี 2561 ถึง 250,000 คน ซึ่งสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 ในปี พ.ศ. 2563 จึงยิ่งทำให้ประเทศต้องเผชิญกับปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การแพร่ระบาดของโควิด 2019 ในประเทศไทย นับตั้งแต่พบผู้ป่วยรายแรก ในเดือนมกราคม 2563 ถึง มกราคม 2565 ประเทศไทยมีการประกาศการแพร่ระบาดเป็น 5 ระลอก ได้แก่[23]

การแพร่ระบาดโควิด 2019 ระลอกที่ 1 ระหว่างเดือนมกราคม-14 ธันวาคม 2563 เป็นการแพร่ระบาดโควิด 2019 สายพันธุ์อู่ฮั่น โดยในประเทศไทย มีการพบผู้ป่วยรายแรกในประเทศซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวจีนในวันที่ 12 มกราคม 2563 และวันที่ 31 มกราคม 2563 มีรายงานพบผู้ป่วยชาวไทยที่เป็นผู้ขับรถแท็กซี่ให้บริการชาวจีน และในวันที่ 1 มีนาคม 2563 กระทรวงสาธารณสุขจึงได้ออกประกาศให้โรคติดเชื้อโคโร่นา 2019 หรือ โควิด 2019 เป็นโรคติดต่ออันตราย เพื่อให้รัฐบาลมีอำนาจใจการเฝ้าระวังและควบคุมการแพร่กระจายโรค[24] อย่างไรก็ตาม ต่อมาเกิดการแพร่ระบาดใหญ่ (Cluster) ในแหล่งที่มีการรวมตัวกันของนักท่องเที่ยวคือสนามมวย และสถานบันเทิง ทำให้รัฐบาลและกรุงเทพมหานครประกาศปิดเมืองในกรุงเทพมหานคร ทำให้ประชาชนจำนวนมากเดินทางกลับภูมิลำเนา จนกระทั่งเกิดการแพร่ระบาดโควิด 2019 ในพื้นที่ต่างจังหวัด อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 ในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2563 มี

[22] ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2562. รายงานสภาวะเศรษฐกิจไทย ปี 2562.

[23] ประชาชนธุรกิจ. 2565. เปิดสถานะโควิดระลอก 5 ปักหมุดฉีดวัคซีนเข็ม 3 ทั่วประเทศ. วันที่ 12 มกราคม 2565.

[24] กระทรวงสาธารณสุข. 2564. สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มาตราการสาธารณสุขและปัญหาอุสรรคการป้องกันควบคุมโรคในผู้เดินทาง. งานโรคติดต่ออุบัติใหม่. กลุ่มพัฒนาวิชาการโรคติดต่อ. กระทรวงสาธารณสุข.

จำนวนผู้ติดเชื้อไม่สูงมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ โดยนับตั้งแต่พบผู้ป่วยรายแรกถึงวันที่ 21 ธันวาคม 2563 ประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อจำนวน 5, 289 ราย ในขณะที่ทั่วโลกมีผู้ติดเชื้อถึง 78.7 ล้านคน[25]

การแพร่ระบาดโควิด 2019 ระลอกที่ 2 (ระหว่างวันที่ 15 ธันวาคม 2563- มีนาคม 2564) เป็นการแพร่ระบาดโควิด 2019 สานพันธ์อัลฟ่า เบต้า โดย ในวันที่ 15 ธันวาคม 2563 เป็นต้น ประเทศไทยได้เกิดการแพร่ระบาดโควิด 2019 ขึ้นอีกระลอกหนึ่ง ซึ่งถือเป็นการแพร่ระบาดโควิด 2019 ระลอกที่ 2 โดยการแพร่ระบาดโควิดรอบนี้มีความรุนแรง แพร่กระจายอย่างรวดเร็วกว่าการระบาดรอบแรก โดยมีคลัสเตอร์ที่สำคัญคือ กลุ่ม ตลาดกลางกุ้ง จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งได้แพร่ระบาดกระจายไปยังกรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และสมุทรสงคราม[26] ในการระบาดระลอกนี้ รัฐบาลได้ควบคุมการแพร่ระบาดโดยการให้หน่วยงานทำงานที่บ้านอีกครั้งนี้

การแพร่ระบาดโควิด 2019 ระลอกที่สาม (วันที่ 1-14 เมษายน 2564) เป็นการแพร่ระบาดที่สืบเนื่องจากการแพร่ระบาดระลอกที่สองโดยกลุ่มนักท่องเที่ยวในสถานบันเทิงในจังหวัดภาคตะวันออก ภาคกลาง ภาคเหนือ ในลักษณะเป็นกลุ่มใหญ่ และมีการปกปิดไทม์ไลน์เพื่อหลีกเลี่ยงการวิจารณ์ทางสังคม จนทำให้การแพร่ระบาดเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในเดือนเมษายน 2564 เกิด “คลัสเตอร์ทองหล่อ” ซึ่งเป็นหนึ่งในคลัสเตอร์ที่มีผู้ติดเชื้อโควิด19 จำนวนมาก ทั้งยังเป็นโควิด 2019 สายพันธุ์อังกฤษหรือสายพันธุ์อัลฟาที่มีการแพร่ระบาดอย่างรุนแรงและรวดเร็ว ในการแพร่ระบาดโควิด 2019 ระลอกนี้มีประชาชนในประเทศมีการติดเชื้อจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลจนเป็นเหตุให้สถานบริการสาธารณสุขไม่เพียงพอ ทำให้เกิดการจัดทำโรงพยาบาลสนามขึ้นในหลายที่ และโรงพยาบาลต่างจังหวัดต้องทำระบบรองรับผู้ติดเชื้อที่มีภูมิลำเนาอยู่ไปรับการรักษา เป็นผลให้เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไปยังต่างจังหวัดด้วย

การแพร่ระบาดโควิด 2019 ระลอกที่สี่ (กรกฎาคม 2564-มกราคม 2565) ในเดือนกรกฎคม 2564 ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 ได้ประกาศว่าประเทศไทยเข้าสู่การระบาดระลอกที่สี่ซึ่งเป็นการแพร่ระบาดของโควิด 2019 ของไวรัสสายพันธุ์อินเดียหรือเดลต้า โดยโควิด 2019 นี้ทางการแพทย์ถือว่ามีการแพร่กระจายได้เร็วกว่าสายพันธุ์อัลฟาถึงร้อยละ 40 และมีความรุนแรงของการเจ็บป่วยสูงกว่าสายพันธุ์อัลฟา

การแพร่ระบาดโควิด 2019 ระลอกที่ห้า (วันที่ 5 มกราคม 2565 ถึงปัจจุบัน) เป็นโควิด 2019 สายพันธุ์กลายพันธ์ ที่เรียกว่าโอมิคอน[2728] การแพร่ระบาดของโควิด 2019 สายพันธุ์นี้มีความรุนแรงน้อยที่สุดแต่แพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วที่สุด โดยในประเทศไทยมีตัวเลขผู้ติดเชื่อสูงถึงวันละ 2-3 หมื่นคน แต่มียอดผู้เสียชีวิตน้อย กรมควบคุมโรคจึงอยู่ในกระบวนการพิจารณาให้โควิด 2019 เป็น “โรคประจำถิ่น (Endemic) ซึ่งหมายถึงโรคที่พบอัตราการป่วยในระดับคงที่และสามารถคาดการณ์ได้ โดยให้เหตุผลว่า โควิด 2019 สายพันธุ์นี้ มีความรุนแรงลดน้อยลง ประชาชนได้รับวัคซีน และการบริหารจัดการในการรักษาและชะลอการ

[25]Worldometer. 2022.

[26] กระทรวงสาธารณสุข. 2564. สรุปสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย.

[27] BBC. 2565. โควิด-19: สธ.ประกาศไทยเข้าสู่การระบาดระลอก 5 ยกระดับเตือนภัยเป็นเกือบสูงสุด. กระทรวงสาธารณสุขแถลงข่าว เรื่องการระบาดโควิด 19 กลายพันธ์สายพันธ์โอมิคอน.

[28] ประชาชนธุรกิจ. 2565. เปิดสถานะโควิดระลอก 5 ปักหมุดฉีดวัคซีนเข็ม 3 ทั่วประเทศ. วันที่ 12 มกราคม 2565.

ระบาดได้ดี ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ฉีดวัคซีนให้ประชาชนครบ 100 โดส ในวันที่ 19 ธันวาคม 2564 และกำลังมีแผนที่จะฉีดให้เด็กอายุ 5-12 ปี (ตามความสมัครใจของผู้ปกครอง)

2. มาตรการของภาครัฐในสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019

2.1 มาตราการป้องกัน

เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดโควิด 2019 รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการเพื่อป้องกันโรคที่สำคัญ ได้แก่

1. การประกาศภาวะฉุกเฉินเพื่อควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 รัฐบาลประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อควบคุมการระบาดของโควิด 2019 เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2563 มีผลบังคับใช้ทั่วประเทศในวันต่อมา ซึ่งเป็นการประกาศหลังจากที่ประเทศมีผู้ติดเชื้อโควิด 2019 ประมาณ 1,000 คน ประกาศนี้ให้อำนาจกับศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 (โควิด 2019) ให้ประกาศคำสั่งในการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคในแนวทางต่างๆ ประกาศนี้มีระยะเวลาการประกาศใช้ 1 เดือน อย่างไรก็ตามรัฐบาลได้ขยายเวลาการดำเนินการมาจนถึงปัจจุบันนี้ (มีนาคม 2565)

2. การควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด 2019 รัฐบาลไทยได้ออกมาตรการการควบคุมการเดินทางของประชาชน หรือ มาตรการการปิดเมือง (ล็อคดาวน์)[29] ซึ่งเป็นมาตรการการห้ามประชาชนเคลื่อนย้ายออกนอกพื้นที่และห้ามไม่ให้บุคคลนอกพื้นที่เข้ามาในพื้นที่ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อ โดยมาตราการนี้ถูกนำมาใช้เมื่อพบการแพร่ระบาดเป็นคลัสเตอร์ใหญ่ที่กรุงเทพมหานคร โดยในเบื้องต้นให้ประชาชนงดหรือชะลอการเดินทาง ต่อมาในวันที่ 26 มีนาคม 2563 รัฐบาลได้ประกาศยกระดับความเข้มงวดโดยการห้ามประชาชนออกจากบ้านในเวลาเคอร์ฟิว (Curfew) ตั้งแต่เวลา 22.00-04.00 น. มาตรการนี้เริ่มผ่อนปรนครั้งแรกใน วันที่ 3 พฤษภาคม 2563

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการแพร่ระบาดโควิด 2019 ระลอกที่สี่ ในเดือนกรกฎาคม 2564 ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 ได้ประกาศแบ่งพื้นที่เป็นระดับตามความรุนแรงของการแพร่ระบาดโควิด 2019 เป็น 5 ระดับ คือ พื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด พื้นที่ควบคุมสูงสุด พื้นที่ควบคุม พื้นที่เฝ้าระวังสูง และพื้นที่เฝ้าระวัง และในวันที่ 12 กรกฎาคม 2564 ได้นำมาตรการการปิดเมืองมาใช้ในสองพื้นที่ คือ ในพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด จำนวน 29 จังหวัด และพื้นที่ควบคุมสูงสุด จำนวน 37 จังหวัด โดยมาตรการการปิดเมืองได้แก่ การควบคุมการเดินทางเข้าออกในแต่ละพื้นที่ และห้ามออกจากบ้านในช่วงเคอร์ฟิว (เวลา 21.00-04.00) และออกจากบ้านได้เฉพาะมีธุรกิจจำเป็น เช่น พบแพทย์ ซื้ออาหาร ให้ประชาชนทำงานจากบ้าน (WFH) 100% บริการขนส่งไม่เกินร้อยละ 50 ของความจุ มาตรการนี้ได้ผ่อนปรนครั้งแรกในวันที่ 27 สิงหาคม 2564

ในการประกาศการแพร่ระบาดโควิด 2019 ระลอกที่ 4 ในเดือนกรกฎาคม 2565 รัฐบาลได้กำหนดให้มีบุคคลและกิจกรรมที่ได้รับการยกเว้นในการออกจากบ้านได้ 6 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข การขนส่งเพื่อประโยชน์อาหาร ยา เวชภัณฑ์ พัสดุ สิ่งพิมพ์ สินค้าส่งออกนำเข้า การขนย้ายประชาชน การให้บริการประชาชน การประกอบอาชีพจำเป็นที่ไม่สามารถทำงานในบ้านได้ และอื่นๆ ตามที่อนุญาต

[29] Spring News. 2564. เทียบล็อคดาวน์ 63 VS ล็อคดาวน์

3. มาตรการการดูแลประชาชน โดยการสนับสนุนงบประมาณสาธารณสุข ทั้งด้านการรักษาพยาบาล การจัดหาวัคซีน และการดูแลบุคลากรทางการแพทย์[30]

2.2 มาตรการการเยียวยา

เพื่อเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาดโควิด 2019 ของรัฐบาล ในการระบาดระลอกแรก รัฐบาลออกมาตรการเยียวยา ช่วยเหลือ ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 ดังนี้

1. กระทรวงการคลัง ออกมาตรการเยียวยาลูกจ้างและกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระ ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด ในโครงการ “เราไม่ทิ้งกัน” โดยสนับสนุนเงินช่วยเหลือเป็นเงินทดแทนรายได้ รายละ 5000 บาท เป็นเวลา 3 เดือน หรือ เป็นเงิน 15,000 บาท โดยผู้ที่มีสิทธิจะต้องลงทะเบียนเพื่อขอรับสิทธิที่เว็บไซต์ www.เราไม่ทิ้งกัน.com และยืนยันสิทธิทางโทรศัพท์มือถือของตนเอง พร้อมทั้งรับเงินทางบัญชีธนาคาร หรือ บัญชีพร้อมเพย์ โดยรัฐบาลมี กลุ่มเป้าหมายที่เป็นแรงงานนอกระบบ (นอกภาคการเกษตร) ที่ให้การช่วยเหลือ 16 ล้านคน และเกษตรกร 10 ล้านคน

2. สินเชื่อฉุกเฉิน เงินด่วนเพื่อช่วยเหลือฉุกเฉิน รายละ 10,000 บาท ต่อคน สำหรับธุรกิจขนาดย่อม ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ (ผ่านธนาคารออมสิน)

3. สินเชื่อพิเศษสำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด 2019 แบบมีหลักทรัพย์ค้ำประกันรายละ 50, 000 บาท (ผ่านธนาคารออมสิน)

4. เงินช่วยเหลือสมทบให้กลุ่มผู้เปราะบางคนละ 1, 000 บาท สามเดือน รวมสามพันบาท รวมทั้งหมด 6.8 ล้านคน

5. ในโครงการ “เรารักกัน” เป็นเงินวงเงินให้กับผู้ประกันตน มาตรา 33 (ที่มีเงินฝากเกิน 5 แสนบาท) ได้ใช้ซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภค จากร้านค้าขนาดเล็ก รายละ 9, 000 บาท มีผู้ได้รับสิทธิทั้งสิ้น 9.27 ล้านคน

6. โครงการ “เราชนะ”[31] เป็นโครงการที่รัฐบาลให้เงินช่วยเหลือประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกประกันสังคมมาตรา 33 และไม่เป็นข้าราชการ มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป และมีเงินฝากไม่เกิน 5 แสนบาท จะได้รับเงินช่วยเหลือจำนวน 9,000 บาท ต่อคน โดยผู้ได้สิทธิจะต้องลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการผ่าน ต้องลงทะเบียนผ่านเว็บไซต์ www.เราชนะ.com และจะเงินช่วยเหลือเป็นวงเงินที่ต้องใช้จ่ายผ่าน G-wallet แอปพลิเคชัน “เป๋าตัง” อาทิตย์ละ 1,000 บาท อย่างไรก็ตาม ในตอนหลัง รัฐบาลได้ให้ธนาคารของรัฐบาล ได้แก่ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารออมสิน และ ธกส. เข้ามารับลงทะเบียนให้กับประชาชนที่ไม่มีโทรศัพท์ลงทะเบียนเพื่อรับเงินทาง G-wallet โครงการเราชนะ มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 33.5 ล้านคน

7. โครงการคนละครึ่ง[32] เป็นโครงการสมทบเงินให้ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ ซื้อสินค้าไม่เกินวันละ 300 บาท โดยรัฐบาลสมทบให้ร้อยละ 50 หรือ 150 บาทต่อวัน โดยผู้รับสิทธิได้รับวงเงินจากรัฐบาลในเฟสแรก เดือนตุลาคม 2563 เป็นวงเงิน 3,000 บาท ต่อคน ครั้งที่สองในเดือน ธันวาคม 2563 จำนวน 3,500 บาท ต่อรายครั้งที่สามในเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2564 จำนวน 3,000 บาท ต่อราย ครั้งที่ 4 ในเดือนกุมพาพันธ์-เมษายน 2565 จำนวน 1,200 บาท ต่อคน

8. โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ที่มีจำนวน 13.6 ล้านคน เป็นโครงการที่มีการ

---

[31] โพสต์ทูเดย์. 2564. ปิดโครงการเราชนะสร้างเงินหมุนเศรษฐกิจ 2.7 แสนล้าน.

[32] กระทรวงมหาดไทย. 2563. หนังสือประชาสัมพันธ์โครงการคนละครึ่ง.

เพิ่มวงเงินให้กับผู้มีบัตรสวัดสิการแห่งรัฐ ได้รับเงินเพิ่มจำนวน 1200 บาท

9. โครงการเยียวยาผู้ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ได้แก่ ผู้มีรายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาสในสังคม (ผู้ป่วยติดเตียง ผู้พิการ ผู้สูงอายุ) ครอบคลุม 2.5 ล้านคน ได้รับเงินช่วยเหลือเพิ่มอีก รายละ 2,000 บาท (เดือนเมษายน 2563) และมีเงินช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่พึ่ง (เฉพาะราย) รายละไม่เกิน 3,000 บาท (เดือนสิงหาคม 2564 เป็นต้นไป)

10. มาตรการลดค่าครองชีพ ได้แก่ ค่าไฟฟ้าฟรี 90 หน่วยแรก และ น้ำประปา 10 มาตการ

11. พักชำระหนี้ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ โดยลูกหนี้ขอขยายเวลาพักชำระหนี้ออกไปจนถึง 31 ธันวาคม 2564

12. ช่วยเหลือค่าอินเทอร์เน็ต[33] [34]เพิ่มความเร็วอินเทอร์เน็ตให้โหลดแอปฟรี เพื่อช่วยเหลือนักเรียนในระดับอนุบาล- มัธยมศึกษา ให้มีอินเทอร์เน็ตใช้ในการเรียนออนไลน์ฟรี 2 เดือน ระหว่างวันที่ 15 สิงหาคม ถึง 15 ตุลาคม 2564 (เป็นการ top up แพ็คเกจมือถือ เพื่อการเรียนได้ 2 GB หรือ ช่วยจ่ายรายเดือนเน็ตบ้านเดือนละ 79 บาท)

13. เงินเยียวยานักเรียน เป็นเงินช่วยเหลือครอบครัวนักเรียนในการซื้ออุปกรณ์การเรียนและเสื้อผ้านักเรียน จำนวน 2000 บาท ต่อคน (อนุบาลถึงมัธยมศึกษา)

14. ลดเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม มาตรา 33 จาก 5% เหลือ 4% มาตรา 39 จาก 9% เหลือ 7%[35]

2.3 มาตรการการฟื้นฟู

สืบเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 ในประเทศไทยในระหว่างที่จัดทำรายงานฉบับนี้ (มีนาคม 2565) ประเทศไทยยังอยู่ในระหว่างการแพร่ระบาดของโรคโควิด 2019 ในระลอกที่ 5 ซึ่งมีผู้ติดเชื้อจำนวนมากกว่าการระบาดในระลอกอื่นๆ มาตรการของภาครัฐในระยะนี้ยังเป็นนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคและการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบเป็นหลัก

อย่างไรก็ตาม ในการฟื้นฟูหลังโควิด 2019 ประเทศไทยได้มีการจัดทำแผนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมจากผลกระทบของโควิด 2019 ตามกรอบงบประมาณตามพระราชการกำหนด กู้เงิน 1 ล้านล้าน โดยแผนการฟื้นฟูในแผนฯ มีกรอบวงเงิน 227,042.9867 ล้าน[36] แผนการฟื้นฟู มีสาระที่สำคัญ ดังนี้

- การช่วยเหลือด้านแรงงาน ผ่านการสร้างงานสร้างอาชีพ และการพัฒนาฝีมือแรงงาน
- การยกระดับกำลังการผลิต การค้าและการลงทุน เพื่อรองรับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในภาคอุตสาหกรรม/บริการที่มีศักยภาพ อาทิ เกษตรมูลค่าสูง เกษตรแปรรูป อุตสาหกรรมอาหาร เศรษฐกิจชีวภาพ และการท่องเที่ยวคุณภาพ
- การลงทุนเพื่อเพิ่มศักยภาพชุมชน และSME และสร้างความเข็มแข็งให้เศรษฐกิจฐานราก
- การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานระดับท้องถิ่นและชุมชน
- การกระตุ้นอุปสงค์ภายในประเทศ อาทิ การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ การ

[33] ฐานเศรษฐกิจ. 2564. เปิดรายละเอียด “มาตการช่วยค่าเน็ตช่วงเรียนออนไลน์

[34] ผู้จัดการออนไลน์. 2564. กสทช. ออกมาตการช่วยค่า “เน็ตบ้าน-เน็ตมือถือ” ช่วงเรียนออนไลน์.

[35] กระทรวงการคลัง. 2563. ข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างความรับรู้สู่ชุมชน ครั้งที่ 12/2563 วันที่ 30 มีนาคม 2563.

[36] สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2565. สรุปโครงการภายใต้ พรก.ฉุกเฉิน 1 ล้านล้าน ที่ผ่านการอนุมัติ จาก ครม.

เร่งรัดการใช้จ่ายและการลงทุนภาครัฐและการเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนและภาคเอกชน

นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีแผนเพื่อการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในอนาคตได้แก่ การเพิ่มศักยภาพสร้างความมั่นคงและยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจ

- การเพิ่มศักยภาพและยกระดับผลิตภาพการผลิต ทั้งในภาคเกษตร อุสาหกรรมและบริการให้สอดคล้องกับภูมิทัศน์โลก และประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปหลังการระบาดโควิด 19 สิ้นลง
- การส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล ผ่านการวิจัยและการพัฒนาด้านเทคโนโลยี และการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในสาขาการผลิตที่มีศักยภาพ เพื่อยกระดับโครงสร้างการผลิตให้เข้าสู่ยุคสมัยใหม่
- การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิติกส์ เพื่อรองรับภูมัสน์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป[37]

3. ผลกระทบจากสถานการณ์โควิด 2019 ต่อแรงงานนอกระบบ

สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 เป็นสถานการณ์ปัญหาระดับโลก ทุกประเทศทั่วโลกต้องมีการควบคุมการแพร่ระบาดด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายของแรงงานในประเทศก่อให้เกิดผลกระทบและเปลี่ยนแผลงระบบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในประเทศกำลังพัฒนาที่แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบ ที่มีรายได้จากการทำงานรายวัน ไม่มีระบบสวัสดิการชดเชยการทำงาน การหยุดชะงักการเคลื่อนที่เพื่อประกอบอาชีพดังกล่าวนี้ส่งผลอย่างมากต่อวิชีวิตของประชาชน ในสถานการณ์นี้ มีงานวิชาการที่ศึกษาถึงผลกระทบของแรงงานนอกระบบรวมถึงผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 จำนวนหนึ่งดังนี้

การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของสำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ[38] พบว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดนี้ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของโลกรุนแรงที่สุดนับแต่การสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 นอกจากนี้แม้หลังปี พ.ศ.2564 สถานการณ์ทางเศรษฐกิจในระดับโลกจะดีขึ้น แต่ในประเทศกำลังพัฒนาที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด19 ในครั้งนี้เช่นเดียวกับประเทศกลุ่มอื่น จะยังมีความยากลำบากในการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ รวมทั้งประเทศไทยที่มีรายได้หลักของประเทศจากการส่งออกและการท่องเที่ยวที่ต้องพึ่งพาการเดินทางและการเคลื่อนย้าย

รายงานการสำรวจผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 ด้านเศรษฐกิจและสังคมของสำนักงานสถิติแห่งชาติ[39] และคณะนักวิชาการจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย องค์การยูนิเซฟ สหประชาชาติ ได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ จำนวน 27, 429 ตัวอย่าง พบว่าร้อยละ 54 มี

---

[37] คณะกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้.2564.แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมจากผลกระทบไวรัสโควิด-19 และโครงการภายใต้กรอบวงเงินสี่แสนล้านบาทตามพ.ร.ก.เงินกู้ฯ 1 ล้านล้านบาท

[38] สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ. 2564. ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในระดับโลกและประเทศไทย. รายงานผลการทบทวน.

[39] สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2563. การสำรวจผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ด้านเศรษฐกิจ.

รายได้ลดลง และ ร้อยละ 33 มีรายจ่ายมากขึ้น นอกจากนี่ ร้อยละ 14 มีหนี้สินในระบบเพิ่มขึ้น และร้อยละ 9 มีหนี้สินนอกระบบเพิ่มขึ้น ในส่วนของผลกระทบของการประกอบอาชีพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าพวกเขามีปัญหาเรื่องยอดขายลดลงมากที่สุด คือร้อยละ 45 และรองลงมามีปัญหาเรื่องปัจจัยการผลิตขาดแคลนราคาวัตถุดิบสูงขึ้นร้อยละ 26

ในการศึกษานี้ยังได้ศึกษาถึงมาตรการที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ พบว่าผู้ให้ข้อมูลมากที่สุดหรือร้อยละ 33 เห็นว่า การห้ามเดินทางระหว่างเมืองเป็นปัญหา รองลงมาหรือร้อยละ 30 คือการปิดร้านค้าและร้อยละ 25 คือการห้ามทานอาหารที่ร้าน ที่มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับการประกาศเคอร์ฟิวและมาตรการการกักตัว ที่มีสัดส่วนที่ใกล้กันที่ร้อยละ 24

ในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ล็อคดาวน์ซึ่งเป็นมาตรการสำคัญที่ทำให้ ILO[40] (2020) ระบุว่า ในการสำรวจแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด 2019 พบว่า ในประเทศไทย ไตรมาสแรกของ ปี พ.ศ. 2563 แรงงานประมาณ 6.6.- 7.5 ล้านคนได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 2019 และในขณะที่แรงงานนอกระบบซึ่งเป็นแรงงานที่มีรายได้ไม่แน่นอน และไม่มีสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานได้ ในขณะที่สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 และมาตรการของภาครัฐที่ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคจึงให้มีการ ล็อคดาวน์ ห้ามการเคลื่อนย้าย รวมทั้งมาตรการทำงานที่บ้าน ล้วนส่งผลกับแรงงานนอกระบบที่ไม่สามารถไปทำงานได้ ทำงานน้อยชั่วโมงลง ได้ค่าจ้างน้อยลง และ บางคนต้องตกงาน และน่าจะทำให้ประเทศไทยมีสัดส่วนของคนจนในประเทศไทยเพิ่มขึ้นจาก 4.7% เป็น 11%

ในรายงานของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) [41] ที่สำรวจสถานการณ์และประเมินผลนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 พบว่าแม้ว่าโครงกระทรวงการคลังได้ออกมาตรการดูแลและเยียวยาแรงงานนอกระบบด้วยเงินช่วยเหลือแรงงานนอกระบบในโครงการ เราไม่ทิ้งกัน รายละ 5,000 บาทต่อเดือน เป็นระยะเวลา 3 เดือน แต่ความช่วยเหลือเป็นไปลำบากเนื่องจากมีระบบการลงทะเบียนทางโทรศัพท์ และมีขั้นตอนการตรวจสิทธิ์ซึ่งเป็นเรื่องยุ่งยากและใช้เวลานาน

ในด้านผลกระทบทางสังคมนั้น สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)[42] ได้วิเคราะห์ว่า ในการระบาดโควิด 2019 ระลอกที่สาม ที่เป็นการแพร่ระบาดโควิด 2019 ครั้งสำคัญเนื่องจากเป็นการระบาดของโรคสายพันธุ์อังกฤษ ซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่สามารถกระจายได้ง่ายและรวดเร็ว ทำให้เกิดการแพร่ระบาดเกิดขึ้นในพื้นที่เสี่ยงเพิ่มอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งสถานพยาบาลในระบบปกติในพื้นที่เสี่ยงไม่สามารถรองรับได้ TDRI ได้ชี้ให้เห็นว่า สถานการณ์ดังกล่าวได้ทำให้เกิดผลกระทบทางสังคมที่สำคัญสองประการ คือ หนึ่ง การไม่เข้าสู่กระบวนการกักตัวอย่างถูกต้องตามหลักการของผู้มีภาวะความเสี่ยงซึ่งยิ่งทำให้เกิดการกระจายตัวของโรคเกิดมีมากขึ้นการไม่เข้าสู่ระบบการกักตัวดังกล่าว เป็นผลจากระบบการการเฝ้าระวังโรคยังไม่มีประสิทธิภาพผู้มีภาวะเสี่ยงยังขาดผู้ช่วยเหลือดูแลในระหว่างการกักตัวทำให้ต้องดำเนินชีวิตด้วยตนเอง นอกจากนี้สถานรักษาพยาบาลหรือโรงพยาบาลสนามหลายแห่งยังถูกต่อต้านจากชุมชนอีกด้วย

[40] International Labour Organization. 2020. Covid 19 employment and labour market impact in Thailand. ILO Brief.

[41] สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) . 2564. รายงานโครงการประเมินผลกระทบของโควิด-19 ต่อ tdritd สังคมและเศรษฐกิจ. สำนักงานวิจัยแห่งชาติ (วช.)

[42] สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). 2564. ปัญหาสังคมจากการระบาดระลอกที่ 3.

นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้ติดเชื้อจำนวนมากไม่ต้องการเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลสนามเนื่องจากความไม่เชื่อถือในประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ เช่น เชื่อว่าโรงพยาบาลสนามไม่มีมาตรฐานการรักษาพยาบาล ไม่มีเตียงและอุปกรณ์ที่เหมาะสม เป็นต้น

ในการศึกษาของ Komin, et al. (2020)[43] ที่ศึกษาผลกระทบของสถานการณ์โควิด 2019 ต่อแรงงานนอกระบบใน 4 ภูมิภาคและในกรุงเทพมหานครจำนวน 380 คนพบว่าหลังการแพร่ระบาดโควิด 2019 และรัฐบาลมีมาตรการ ล็อคดาวน์ ทั่วประเทศ ทำให้ ร้อยละ 95 ของแรงงานที่ศึกษามีปัญหาเรื่องมีรายได้น้อยลง หรือมีรายได้เพียง 3,586 บาทต่อเดือน หรือ มีรายได้เหลือเพียงร้อยละ 27 ของรายได้ที่เคยทำได้ ในขณะที่รัฐบาลได้จัดทำมาตรการเยียวยาแรงงานนอกระบบโดยให้เงินช่วยเหลือแรงงานนอกระบบคนละ 5,000 บาท เป็นเวลา 3 เดือน ในการศึกษานี้พบว่า แรงงานนอกระบบที่ศึกษาร้อยละ 90 ได้แสดงตนเพื่อที่จะรับความช่วยเหลือจากมาตรการนี้ แต่ในช่วงเวลาที่ศึกษาพบว่า มีแรงงานนอกระบบเพียงร้อยละ 44 ที่ได้รับความช่วยเหลือ ในขณะที่แรงงานที่เหลือกำลังอยู่ในกระบวนการทบทวนความเห็นชอบจากรัฐบาล งานศึกษาระบุว่าขั้นตอนการขอรับความช่วยเหลือเงินนี้มีอุปสรรคเนื่องจากแรงงานนอกระบบต้องลงทะเบียนผ่านระบบออนไลน์ทางโทรศัพท์ ในขณะที่พวกเขาไม่คุ้นเคยและไม่มีอุปกรณ์ อย่างไรก็ตาม ด้วยความช่วยเหลือขององค์การพัฒนาเอกชน เครือข่ายแรงงานนอกระบบ และกระทรวงพัฒนาสังคม แรงงานนอกระบบและกลุ่มผู้เปราะบางเข้าถึงความช่วยเหลือมากขึ้น

งานศึกษาของ WIEGO (2021)[44]ที่ศึกษาแรงงานนอกระบบรวมทั้งผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่เป็นสมาชิกสมาพันธ์แรงงานนอกระบบแห่งประเทศไท ย หลังสถานการณ์ ล็อคดาวน์ ในปี 2563 พบว่าเฉพาะกลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ประกอบอาชีพอยู่มีรายได้รายวันเฉลี่ยในเดือนมิถุนายนและเดือนกรกฎาคม 2563 น้อยกว่ารายได้ที่ได้ในเดือนธันวาคม 2562 ซึ่งเป็นผลเนื่องจากมาตรการ ล็อคดาวน์ ในประเทศไทยที่ควบคุมผู้ค้าหาบเร่แผงลอยอย่างเข้มข้น ห้ามผู้ค้าที่ไม่ได้ขายอาหารทำการค้าโดยเด็ดขาด นอกจากนี้ แม้จะคลาย ล็อคดาวน์แล้ว ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยก็ยังขายสินค้าได้น้อย ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมที่ซบเซา ทำให้ลูกค้าของหาบเร่แผงลอยยังไม่จับจ่ายซื้อของได้มากเท่าเดิม

ในพื้นที่ต่างจังหวัด แรงงานนอกระบบในเมืองก็พบปัญหาเรื่องผลกระทบจากมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดโควิด 2019 เช่น ในการศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ของกาณติมา พงษ์นัยรัตน์ (2564)[45] พบว่า ในเมืองพัทยา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีแรงงานอพยพไปทำงานเป็นแรงงานนอกระบบในภาคบริการการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก แรงงานนอกระบบเหล่านี้ต้องเผชิญที่เกี่ยวข้องปัญหาการแพร่ระบาดโควิด 2019 และมาตรการของภาครัฐที่ส่งผลกระทบเรื่องรายได้ของแรงงาน เนื่องจากพวกเขามีรายได้เป็นรายวันทำงานได้น้อยลง แรงงานในภาคบริการและผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีลูกค้าน้อยลง ในการศึกษานี้พบว่าแรงงานที่มีรายได้เหลือน้อยที่สุดจะมีรายได้เพียงวันละ 30 บาท และมากที่สุดเดือนละ 20,000 บาท ในขณะที่ต้องเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวของตนเองที่มีจำนวน 2-6 คน

---

[43] Komin, W, Thepparp, R., Subsing, B., and Engstrom, D,. 2020. Covid-19 and its impact on informal sector workers: a case study of Thailand. ASIA PACIFIC JOURNAL OF SOCIAL WORK AND DEVELOPMENT .

[44] WIEGO. 2021. COVID-19 Crisis and the Informal Economy: Informal Workers in Bangkok, Thailand. Available at

[45] กาณติมา พงษ์นัยรัตน์. 2564. ผลกระทบของแรงงานนอกระบบจากการเข้าไม่ถึงสวัสดิการภาครัฐในช่วงสถานการณ์โควิด 19: กรณีศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 กันยายน - ตุลาคม 2564. หน้า 27-44

นอกจากนี้ เมื่อรัฐบาลมีมาตรการเยียวยาแรงงานนอกระบบ พบว่า แรงงานนอกระบบในเมืองพัทยาต้องประสบปัญหาเรื่องการเข้ารับสิทธิในการเยียวยาจากหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากมาตรการการเยียวยาของรัฐที่ต้องใช้เทคโนโลยีสมาร์ทโฟน มีการใช้แอปพลิเคชัน และมีการลงทะเบียนในเว็บไซต์ ซึ่งแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในเรื่องทางเทคนิคและเห็นว่าซับซ้อนเข้าใจยากและเมื่อทดสอบระบบแล้วยังเห็นว่ามีความยุ่งยากในการดำเนินการแรงงานนอกระบบหลายรายจึงไม่เข้าร่วมโครงการเพื่อรับความช่วยเหลือ

4. การปรับตัวแรงงานนอกระบบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 ที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของแรงงานนอกระบบและผู้ค้าหาบเร่แผงลอย แรงงานเหล่านี้มีความพยายามที่จะปรับตัวในลักษณะต่างๆ ที่ผ่านมามีงานวิชาการที่ศึกษาถึงการปรับตัวของแรงงานนอกระบบรวมถึงผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 จำนวนหนึ่ง ดังนี้

งานศึกษาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย TDRI[46] ระบุว่า ในภาพรวมแรงงานนอกระบบมีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับวิถีชีวิตใหม่หลังจากการล็อคดาวน์ ทั้งในเรื่องการดูแลรักษาตัวเอง โดยการรักษาความสะอาดมากขึ้น เช่น การใช้เจลล้างมือ การเว้นระยะห่าง การใช้หน้ากากอนามัย บางรายกลับไปค้าขายที่ต่างจังหวัด ทำอาชีพเสริม เช่น ขายของออนไลน์ ให้บริการผ่านแอปพลิเคชัน และยังพบว่ามีแรงงานจำนวนน้อยรายที่จะเปลี่ยนอาชีพ เนื่องจากเห็นว่าตนเองแก่แล้ว ทำงานมานาน หรือบางคนคิดจะเดินทางกลับภูมิลำเนา

งานศึกษาเปรียบเทียบสถานการณ์หาบเร่แผงลอยในช่วงการแพร่ระบาดโควิด 2019 ระลอกแรกในสามเมืองท่องเที่ยวของประเทศอาเซียน ได้แก่ ฮานอย เวียดนาม เชียงใหม่ ประเทศไทย และ เมืองหลวงพะระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ของ Turner, et al.[47] การศึกษาพบว่า ผลกระทบของการแพร่ระบาดโควิด 2019 ที่ทำให้ทั้งสามประเทศต้องดำเนินการ ล็อคดาวน์ ประเทศทั้งหมด ซึ่งส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอยของทั้งสามเมืองที่ส่วนใหญ่เป็นแรงงานอพยพและมีภาระในการต้องหารายได้เลี้ยงดูครอบครัวที่ต่างจังหวัด ในเมืองฮานอยประเทศเวียดนาม เมื่อมีการแพร่ระบาด ได้มีการล็อคดาวน์ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจำนวนมากเดินทางกลับบ้านก่อนกำหนดวันปิดเมือง ในขณะที่ผู้ค้าบางส่วนยังคงเลือกที่จะอยู่ในฮานอยต่อไป

อย่างไรก็ตามในคำสั่งล็อคดาวน์นั้นมีการอนุญาตให้ผู้ขาย “เนื้อสัตว์” และ “ผัก” เท่านั้นที่เป็นสินค้าที่ได้รับอนุญาตให้ขายได้ ในขณะที่สินค้าอื่นที่เน่าเสียได้ เช่น ผลไม้ หรือ ดอกไม้ ที่เป็นสินค้าที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ขายได้ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยได้เตรียมสินค้าไว้แล้ว จึงจำเป็นต้องนำสินค้าดังกล่าวแอบเร่ขาย ทำให้มีปัญหากับเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ผู้ค้ายังมีความกังวลกับการแพร่ระบาดของเชื้อโรค ในขณะที่ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในจังหวัดเชียงใหม่ แม้จะยังสามารถทำการค้าได้ แต่มีรายได้ของพวกเขาลดลงมากกว่าร้อยละ 20-60 เนื่องจากลูกค้าที่เป็นนักท่องเที่ยวและประชาชนในเมืองน้อยลงมาก ผู้ค้าระบุว่าพวกเขาต้องปรับตัวเพื่อให้อยู่รอดโดยการลดค่าใช้จ่ายเรื่องอาหาร ลดการลงทุนในการค้า ไม่สามารถส่งเงินกลับไป

[46] สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). 2564. อ้างแล้ว

[47] Turner, S., Jennifer C. Langill, J.C., and Binh N. Nguyen, B.N. 2021. Singapore Journal of Tropical Geography 42 (2021) 484–504.

และ ผู้ค้าบางรายต้องกู้หนี้นอกระบบร้อยละ 20 ในขณะที่ในเมืองหลวงพระบาง ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยถูกห้ามค้าขายโดยเด็ดขาด ประชาชนได้รับคำสั่งให้อยู่ในบ้าน ทำให้พวกเขาไม่มีรายได้และอาหาร ทุกคนต้องทานอาหารน้อยลง บางรายต้องขายทรัพย์สินเพื่อซื้ออาหาร เช่น ผู้ค้ารายหนึ่งต้องขายทองคำที่มีอยู่ในราคาที่ถูกกว่าในช่วงเวลาปกติมากเนื่องจากมีร้านทองเปิดบริการเพียงร้านเดียว

จะเห็นได้ว่า แม้ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในทั้งสามเมืองบางส่วนยังค้าขายได้เนื่องจาก สินค้าที่พวกเขาขายส่วนใหญ่เป็นอาหารที่เป็นสินค้าจำเป็นต่อการดำรงชีพทำให้ได้รับการอนุโลมจากรัฐบาลให้ทำการค้าได้ แต่เนื่องจากเมืองที่ศึกษาทั้งสามเมืองเป็นเมืองการท่องเที่ยว เมื่อมีการล็อคดาวน์ห้ามการเดินทางทำให้ไม่มีนักท่องเที่ยวในเมือง ในขณะที่แรงงานที่ทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งเป็นลูกค้าหลักของหาบเร่แผงลอยต้องตกงานและเดินทางกลับบ้านต่างจังหวัด ทำให้หาบเร่แผงลอยต้องประสบปัญหาเรื่องรายได้ลดลง

ในการศึกษาการปรับตัวในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 ของแรงงานนอกระบบเมืองพัทยาจังหวัดชลบุรี ของกาณติมา พงษ์นัยรัตน์ (2564)[48] พบว่าแรงงานนอกระบบมีรายได้ลดน้อยลงมาก มีความยากลำบากในการเข้าถึงช่วยเหลือของภาครัฐ ทำให้แรงงานนอกระบบต้องช่วยเหลือตนเองโดยการปรับตัวเองในด้านต่างๆ เช่น ต้องขายทรัพย์สินเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว และไปหางานทำเป็นลูกจ้างรายวันที่กรุงเทพมหานครที่ยังพอมีงานอยู่บ้าง การส่งคืนรถ หรือบ้านที่กำลังผ่อนให้ไฟแนนซ์ เพื่อลดภาระหนี้สิน ต้องกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่นด้วยดอกเบี้ยอัตราที่สูง เป็นหนี้บัตรเครดิต ผ่อนชำระค่าเทอมบุตร เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในเมืองส่วนใหญ่จะประสบปัญหาเรื่องรายได้ที่ลดลงมาก แต่ผู้ค้ารถเร่ หรือรถขนส่งสินค้าจะเป็นกลุ่มที่ยังประกอบอาชีพในช่วงนี้ได้และอาจจะสามารถสร้างรายได้เพิ่มด้วย เช่น ในกรณีของผู้ค้ารถเร่ที่ในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ในการศึกษาสุธิตา กุลนนท์ และ สวรรยา ธรรมอภิพล[49] ที่พบว่าในระหว่างที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 2019 ผู้ค้าเร่รถพุ่มพวงในจังหวัดปราจีนบุรียังสามารถประกอบอาชีพของตนเองได้ทุกวันแม้ในวันที่มีการประกาศล็อคดาวน์จังหวัดเพื่อลดการแพร่ระบาดโควิด 2019 อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความกังวลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค ทำให้ผู้ค้าต้องมีมาตรการในการดูแลตนเองอย่างเข้มงวดในการป้องกันตนเองด้านสุขอนามัย มีการปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัย เช่นการล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ การตรวจวัดอุณหภูมิ สวหน้ากากอนามัย เป็นต้น การปรับตัวด้านการประกอบอาชีพ พบว่าเนื่องจากในช่วงการแพร่ระบาดและช่วงที่มีมาตรการการทำงานที่บ้านและเรียนที่บ้านจะมีลูกค้าหลายกลุ่มมากขึ้นจากเดิมที่เป็นลูกค้ากลุ่มผู้สูงอายุ พ่อบ้าน แม่บ้าน โดยมีลูกค้าที่เป็นนักเรียนนักศึกษา และคนทำงานมากขึ้น ทำให้รถพุ่มพวงที่ศึกษา มีการเพิ่มเติมสินค้าจากที่ส่วนใหญ่จะขายสินค้าจำพวกอาหารสดและเครื่องปรุง เป็นมีการเตรียมอาหารปรุงสุกพร้อมทาน เช่น ข้าวเหนียวหมูปิ้ง แกงถุง ข้าวกล่อง และสินค้าจำเป็นอื่นๆ เช่น กระดาษชำระ ผงซักฟอก สบู่ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 มีความจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องดำเนินการควบคุมการแพร่ระบาดในลักษณะต่างๆ ทั้งยังมีมาตรการในการเยียวยาและฟื้นฟูที่ต้องใช้งบประมาณมหาศาล

---

[48] กาณติมา พงษ์นัยรัตน์. 2564. ผลกระทบของแรงงานนอกระบบจากการเข้าไม่ถึงสวัสดิการภาครัฐในช่วงสถานการณ์โควิด 19: กรณีศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 กันยายน - ตุลาคม 2564. หน้า 27-44

[49] สุธิตา กุลนนท์ และ สวรรยา ธรรมอภิพล. 2564. การให้ความหมายของรถพุ่มพวงและการปรับตัวในการให้บริการของรถพุ่มพวงในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19). บทความในการประชุมวิชาการเครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับชาติ ครั้งที่ 6 ประจำปี 2564. หน้า 223-232

ในขณะที่แรงงานนอกระบบในงานศึกษาต่างๆ ก็ได้ผลกระทบต่อการดำรงชีวิตจนต้องปรับตัวหลายประการ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากงานศึกษาที่ผ่านมาเป็นการศึกษาที่เน้นการศึกษาผลกระทบจากการแพร่ระบาดโควิด 2019 ครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นการแพร่ระบาดที่รุนแรงน้อยโดยเฉพาะในประเทศไทย ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงต้องการนำเสนอเปรียบเทียบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานครที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 หลายระลอกและรุนแรงแตกต่างกัน ต้องเผชิญกับปัญหาอย่างไร พวกเขามีการปรับตัวอย่างไร และสามารถเข้าถึงมาตรการของภาครัฐได้หรือไม่ ซึ่งจะนำเสนอในบทต่อไป

บทที่ 3
ผลการศึกษา

สถานการณ์ปัญหา ผลกระทบการระบาดของโรคโควิด 2019 และการปรับตัวในระยะ 1 ปี ของแรงงานนอกระบบ มีระเบียบวิธีการศึกษา 2 ส่วน คือ 1) การสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 430 คน ในระหว่าง มิถุนายน - ตุลาคม 2564 โดยความร่วมมือจากองค์กรเครือข่ายผู้ทำงานด้านผู้ค้าหาบเร่ผงลอยสามเครือข่าย ได้แก่ เครือข่ายแผงลอยไทยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สหพันธ์ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานคร และมูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ 2) การสนทนากลุ่มกับตัวแทนผู้ค้าหาบเร่แผงลอย นักวิชาการ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน 2 ครั้ง ในวันที่ 9 กรกฎาคม 2564 และ 21 กรกฎาคม 2564 มีผู้เข้าร่วมรวม 15 คน โครงการวิจัยนี้ พบผลการศึกษาที่สำคัญดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ศึกษาส่วนมาก (ร้อยละ 73.49) เป็นผู้หญิง มีอายุเฉลี่ยประมาณ 49 ปี และส่วนใหญ่หรือร้อยละ 41.5 เรียนหนังสือไม่เกินชั้นประถมศึกษา รองลงมา หรือ ร้อยละ 21.5 เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยประมาณร้อยละ 40 เป็นโสด หรือ หย่าร้าง ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเหล่านี้จะมีสมาชิกในครอบครัวประมาณ 3.70 คน โดย มีบุตรเฉลี่ย 2.12 คน ในขณะที่มีผู้ที่อยู่ในวันเด็กเล็ก วัยเรียนหนังสือ และผู้สูงอายุประมาณ 2 คนอยู่ในการอุปการะของครอบครัว

ในเรื่องสิทธิการรักษาพยาบาลนั้นพบว่าผู้ค้าหาบเร่แผงลอยส่วนใหญ่ หรือ ร้อยละ 74 เป็นผู้มีบัตรทอง รองลงมาหรือร้อยละ 19.7 เป็นผู้ประกันตนของประกันสังคมมาตรา 39 หรือ 40 รายละเอียดตามที่ 1

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย		จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
	ชาย	114	26.51
	หญิง	316	73.49
	รวม	**430**	**100.00**
อายุ	อายุเฉลี่ย (ปี)		49.07
	รวม	**417**	**100.00**
การศึกษา			
ไม่ได้เรียนหนังสือ หรือ เรียนชั้นประถมศึกษา		176	41.5
มัธยมศึกษาตอนต้น		77	18.2
มัธยมศึกษาตอนปลาย		91	21.5
ประกาศนียบัตรชั้นสูง และ ปริญญาตรีขึ้นไป		80	18.8
	รวม	**424**	**100.00**

ข้อมูลทั่วไปของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพสมรส		
โสด	90	21.58
แต่งงาน สมรส อยู่ด้วยกัน	248	59.47
หย่า หม้าย แยกกันอยู่	79	18.94
จำนวนบุตร		
จำนวนบุตรเฉลี่ย (คน)	2.12	
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
จำนวนสมาชิกในครอบครัวรวมเฉลี่ย (คน)	3.70	
จำนวนสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี	2.33	
จำนวนสมาชิกที่มีอายุ 6 – 15 ปี	2.58	
จำนวนสมาชิกที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป	2.39	
สิทธิในการรักษาพยาบาลของผู้ค้า		
หลักประกันสุขภาพ/บัตรทอง	307	73.98
ประกันสังคม มาตรา 39,40	82	19.76
ประกันสังคม มาตรา 33	15	3.61
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ หรือบุพการี/คู่สมรสของข้าราชการ	11	2.65
รวม	**415**	**100.00**

1.2 ข้อมูลเรื่องที่อยู่อาศัยของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ข้อมูลเรื่องที่อยู่อาศัยนั้น พบว่า ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 64) เป็นผู้มีทะเบียนบ้านอยู่ในกรุงเทพมหานคร และปัจจุบันอาศัยอยู่ที่อยู่อาศัยตามทะเบียนบ้าน (ร้อยละ 58) โดยผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเหล่านี้อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครมาแล้วเฉลี่ย 19.5 ปี โดยที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่ หรือ ร้อยละ 60.54 จะเป็นบ้านในชุมชน/หมู่บ้านจัดสรร เนื่องจากการประกอบอาชีพต้องการใช้พื้นที่ในการจอดรถหรืออุปกรณ์การค้าขาย อย่างไรก็ตาม มีผู้ค้าจำนวนมากถึงร้อยละ 26 ที่อยู่อาศัยในแฟลตหรือพาร์ทเม้นท์ที่เป็นที่อยู่อาศัยที่มีราคาถูกกว่า นอกจากนี้ผู้ค้าร้อยละ 13.48 เป็นผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัด

เรื่องกรรมสิทธิ์และภาระค่าใช้จ่ายเรื่องที่อยู่อาศัยนั้นพบว่า ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย 3 ใน 4 เป็นผู้ที่ยังมีภาระรับผิดชอบรายเดือนในเรื่องที่อยู่อาศัย โดยผู้ค้า ร้อยละ 47 เป็นผู้เช่าบ้านหรือห้องเช่าอยู่อาศัย ร้อยละ 24.57 เป็นผู้ที่มีที่พักอาศัยแต่ยังผ่อนชำระอยู่ และแม้จะอยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครมานาน มีผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเพียงร้อยละ 28.47 ที่มีที่พักอาศัยที่ไม่ได้ผ่อนชำระแล้ว รายละเอียดตามที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลเรื่องที่อยู่อาศัยของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย	จำนวน	ร้อยละ
ทะเบียนบ้าน		
กรุงเทพมหานคร	269	64
จังหวัดอื่นๆ	126	30
ปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ)	25	6
รวม	**420**	**100.00**
ที่อยู่อาศัยปัจจุบัน		
อาศัยอยู่ในที่อยู่อาศัยตามทะเบียนบ้าน	239	58
ไม่ได้อาศัยอยู่ตามที่อยู่ในทะเบียนบ้าน	173	42
รวม	**412**	**100.00**
จำนวนปีที่ย้ายมาอยู่ที่อยู่อาศัยปัจจุบัน		
จำนวนปีที่ย้ายมาอยู่ที่อยู่ปัจจุบันเฉลี่ย (ปี)	19.5	
ภาระค่าใช้จ่ายในที่อยู่อาศัยปัจจุบัน		
บ้านเช่า ห้องเช่า	193	46.96
ที่พักที่ท่าน/ญาติเป็นเจ้าของ และมีภาระผ่อน/จ่ายเงิน	101	24.57
ที่พักที่ท่าน/ญาติเป็นเจ้าของ และไม่มีภาระผ่อน/จ่ายเงิน	117	28.47
รวม	**411**	**100.00**
ประเภทของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน		
ชุมชน/หมู่บ้านจัดสรร/ตึกแถว	247	60.54
แฟลต/คอนโด/อพาร์ทเม้นท์	106	25.98
ชุมชนแออัด	55	13.48

2. ผลกระทบสถาการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเปรียบเทียบสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ใน 3 ช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส 2019 ใน 3 ช่วงเวลา ได้แก่

1) ก่อนสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 2019 (ก่อน มกราคม 2563)
2) ช่วงเวลาของการระบาด ระลอก ครั้งที่ 1 (มกราคม - ธันวาคม 2563) และ
3) ช่วงเวลาของการระบาด ระลอกใหม่ (ธันวาคม 2563 - ตุลาคม 2564)

การศึกษา พบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 2019 ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอยพื้นที่กรุงเทพมหานครในด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ดังนี้

2.1 สถานการณ์และผลกระทบของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยด้านสุขภาพ

2.1.1 ข้อมูลด้านสุขภาพและอาการเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัวผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ก่อนการระบาดของโรคโควิด 2019 ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.42) พบว่าตนเองไม่มีโรคประจำตัว อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโควิด 2019 ระลอกแรก และระลอกใหม่พบว่า ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยกลุ่มนี้ มีสัดส่วนของการเจ็บป่วยมากขึ้นเล็กน้อย

ในกลุ่มโรคที่มีความสี่ยงต่อการติดเชื้อโควิด 2019 เช่น โรคความดันโลหิตสูง อ้วน หัวใจเต้นผิดจังหวะ/เส้นเลือดหัวใจตีบ เบาหวาน โรคโต/ฟอกไต หอบหืด/ปอดอักเสบ ตับแข็ง ตับอักเสบ ภูมิคุ้มกันบกพร่อง พบว่าผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ศึกษาร้อยละ 15.73 เป็นผู้ป่วยมีอาการป่วยด้วยโรคเหล่านี้อยู่แล้ว และเมื่อมีสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 ทั้งสองช่วง พบว่าผู้ค้าหาบเร่แผงลอยป่วยเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 16.55 และ 17.18 ตามลำดับ

ในขณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาเรื่องอาการเจ็บป่วยของจำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่เจ็บป่วยเป็นโรคที่มีความเสี่ยงเมื่อติดเชื้อโรคโควิด 2019 แล้วพบว่า ก่อนที่จะมีการแพร่ระบาดของโควิด 2019 ครอบครัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจะมีผู้ป่วยเป็นโรคดังกล่าวนี้เฉลี่ยครัวละ 1.36 คน เมื่อมีการแพร่ระบาด โควิด 2019 สมาชิกในครัวเรือนมีอาการป่วยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็น 1.37 คน ทั้งสองช่วงเวลา อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงการเจ็บป่วยของสมาชิกที่ป่วยเป็นโรคอื่นๆ พบว่าสมาชิกในครัวเรือนของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีการเจ็บป่วยมากขึ้นเฉลี่ย 1.09 คนต่อครอบครัว เป็น 1.10 และ 1.20 คนต่อครอบครัว ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สถานการณ์การเจ็บป่วยของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยและสมาชิกในครอบครัว

สถานการณ์การเจ็บป่วยด้านสุขภาพ	ช่วงเวลาของการระบาด					
	ก่อนการระบาด (ก่อน ม.ค. 63)		ระลอกที่ 1 (ม.ค. – ธ.ค 63)		ระลอกใหม่ (ธ.ค. 63 - ต.ค. 64)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
โรคและการเจ็บป่วยของผู้ค้า						
ไม่มีโรค	300	70.42	291	68.79	287	67.53
โรคที่มีความเสี่ยงเมื่อติดเชื้อโควิด	67	15.73	70	16.55	73	17.18
โรคอื่นๆ	59	13.85	62	14.66	65	15.29
รวม	**426**	**100.00**	**423**	**100.00**	**425**	**100.00**
การเจ็บป่วยของผู้ค้าและสมาชิกในครอบครัว						
จำนวนสมาชิกที่เป็นโรคที่มีความเสี่ยงเมื่อติดเชื้อโควิดเฉลี่ย (คน)		1.36		1.37		1.37
จำนวนสมาชิกที่เป็นโรคอื่นๆ เฉลี่ย (คน)		1.09		1.10		1.20

2.1.2. ข้อมูลด้านการเจ็บป่วยด้วยโรคโควิด 2019 ของสมาชิกในครอบครัวผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดโควิด 2019 พบว่าในช่วงการแพร่ระบาดครั้งที่ 1 และครั้งใหม่มีสมาชิกในครอบครัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเคยตรวจโควิด 2019 เพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวคือ (เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 23.60 เป็นร้อยละ 41.12) และมีจำนวนคนที่ต้องตรวจโควิด 2019 เพิ่มขึ้น (เพิ่มขึ้นจาก 2.87 เป็น 3.00 คนต่อครอบครัว) นอกจากนี้ในครอบครัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีสมาชิกในครอบครัวของผู้ค้าคนใดคนหนึ่งเคยกักตัวเองเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.27 เป็นร้อยละ 11.45 ในด้านการเจ็บป่วยด้วยสถานการณ์โควิด19 พบว่าสมาชิกในครอบครัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเป็นโรคโควิด 2019 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.93 เป็นร้อยละ 5.49 และผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ร้อยละ 3.74 มีสมาชิกในครอบครัวเสียชีวิต

เมื่อพิจารณาการได้รับวัคซีนของผู้ค้าและสมาชิกในครอบครัว พบว่า มีผู้ค้าและสมาชิกในครอบครัวบางส่วนเท่านั้นที่เข้าถึงวัคซีนป้องกันโรคโควิด 2019 (ร้อยละ 28.37) โดยสาเหตุที่ผู้ค้าและสมาชิกในครอบครัวไม่ได้รับวัคซีนเนื่องจากยังไม่สามารถจองวัคซีนได้ ยังไม่ได้สิทธิให้ทำการจอง (ร้อยละ 38.11) และกังวลผลกระทบ ผลข้างเคียงของวัคซีน รอวัคซีนที่ดีกว่า (ร้อยละ 36.96) ในขณะที่ผู้ค้าและสมาชิกในครอบครัวได้รับวัคซีนมาจากอยู่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง (ร้อยละ 35.20) เป็นประชากรกลุ่มเสี่ยง เช่น ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ผู้ที่มีโรคเสี่ยง (ร้อยละ 30.04) และมีอาชีพเสี่ยง (ร้อยละ 25.78) ตามลำดับ รายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สถานการณ์การเจ็บป่วยด้วยโรคโควิด 2019 ของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

สถานการณ์ การเจ็บป่วยด้วยโรคโควิด 2019	ช่วงเวลาของการระบาด					
	ก่อนระบาด (ก่อน ม.ค. 63)		ระลอก ที่ 1 (ม.ค. – ธ.ค 63)		ระบาดครั้งใหม่ (ธ.ค. 63 - ต.ค 64)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การตรวจโควิดของผู้ค้าและสมาชิกในครอบครัว						
ไม่มีสมาชิกคนใดคนหนึ่งเคยตรวจโควิด			327	76.40	252	58.88
มีสมาชิกคนใดคนหนึ่งเคยตรวจโควิด			101	23.60	176	41.12
รวม			**428**	**100.00**	**428**	**100.00**
จำนวนคนที่ต้องตรวจโควิดรวมเฉลี่ย (คน)				2.87		3.00
การกักตัวเองของผู้ค้า และสมาชิกในครอบครัว						
ไม่มีสมาชิกคนใดคนหนึ่งต้องกักตัว			414	96.73	379	88.55
มีสมาชิกคนใดคนหนึ่งต้องกักตัว			14	3.27	49	11.45
รวม			**428**	**100.00**	**428**	**100.00**
การเจ็บป่วยด้วยโรคโควิด 2019						
ไม่มีสมาชิกคนใดคนหนึ่งเป็นโควิด			424	99.07	396	94.51
มีสมาชิกคนใดคนหนึ่งเป็นโควิด			4	0.93	23	5.49
รวม			**428**	**100.00**	**419**	**100.00**
การได้รับวัคซีนของผู้ค้า และสมาชิกครอบครัว						
ไม่มีใครได้รับวัคซีน					160	37.83

สถานการณ์ การเจ็บป่วยด้วยโรคโควิด 2019	ช่วงเวลาของการระบาด					
	ก่อนระบาด (ก่อน ม.ค. 63)		ระลอก ที่ 1 (ม.ค. – ธ.ค 63)		ระบาดครั้งใหม่ (ธ.ค. 63 - ต.ค 64)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
บางคนได้รับ บางคนไม่ได้รับวัคซีน					143	33.81
ทุกคนได้รับวัคซีน					120	28.37
รวม					**423**	**100.00**
สาเหตุที่ผู้ค้าและครอบครัวยังไม่ได้รับวัคซีน(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
จองวัคซีนไม่ได้ ยังไม่ได้สิทธิให้ทำการจอง					133	38.11
กังวลผลกระทบ ผลข้างเคียงของวัคซีน ต้องการรอวัคซีนที่ดีกว่า					129	36.96
ตัดสินใจเลื่อน หรือถูกเลื่อนการรับวัคซีน					87	24.93
รวม					**349**	**100.00**
สาเหตุที่ผู้ค้าและครอบครัวได้รับวัคซีน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
อยู่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง					157	35.20
เป็นประชากรกลุ่มเสี่ยง					134	30.04
มีอาชีพเสี่ยง					115	25.78
ได้รับสิทธิในการฉีดจากญาติ เพื่อน หน่วยงาน ใกล้ชิดหรือสัมผัสกลุ่มเสี่ยง					27	6.05
เป็นบุคลากรทางการแพทย์ อสส.					13	2.91
รวม					**446**	**100.00**

2.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยด้านเศรษฐกิจ

2.2.1 สถานภาพการมีงานทำของครอบครัวผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ก่อนการระบาดของโรคโควิด 2019 ผู้ค้าส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัวเป็นคนที่มีงานทำมากกว่าคนที่ว่างงาน (ร้อยละ 62.85) ผู้ค้าส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว (รวมตัวผู้ค้าหาบเร่แผงลอย) เป็นผู้มีงานทำเฉลี่ยประมาณ 3.18 คนต่อครอบครัว แบ่งเป็นคนทำงานในระบบ หรืองานที่ลาพักผ่อน/ลาป่วยโดยได้รับค่าจ้าง ได้สิทธิประกันสังคม ม.33 หรือข้าราชการเฉลี่ย 1.45 คนต่อครอบครัว และคนทำงานนอกระบบ หรืองานที่ลาพักผ่อน/ลาป่วยโดยไม่ได้รับค่าจ้าง ได้สิทธิประกันสังคม ม.39,40 เฉลี่ย 1.84 คนต่อครอบครัว อย่างไรก็ตาม ก่อนการระบาดโรคโควิด 2019 ครอบครัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีสมาชิกในครอบครัวที่ว่างงานอยู่แล้วเฉลี่ย 2.12 คนต่อครอบครัว และเมื่อเขาสู่ช่วงเวลาระบาดของโรคโควิด 2019 พบว่าจำนวนคนว่างงานเพิ่มขึ้นเป็น 2.28 และ 2.29 คนต่อครอบครัวจากการระบาดครั้งที่ 1 และการระบาดครั้งที่ 2 รายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สถานภาพการมีงานทำของครอบครัวผู้ค้า

สถานภาพ การมีงานทำของครอบครัวผู้ค้า	ช่วงเวลาของการระบาด					
	ก่อนการระบาด (ก่อน ม.ค 63)		ระลอกที่ 1 (ม.ค.63 – ธ.ค.63)		ระลอกใหม่ 2 (ธ.ค. 63 – ต.ค. 64)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สัดส่วนการมีงานทำของสมาชิกในครอบครัว						
คนทำงานมากกว่าคนว่างงาน	269	62.85	234	54.67	203	47.43
คนทำงานเท่ากับคนว่างงาน	82	19.16	81	18.93	91	21.26
คนทำงานน้อยกว่าคนว่างงาน	77	17.99	113	26.40	134	31.31
รวม	**428**	**100.00**	**428**	**100.00**	**428**	**100.00**
การมีงานทำของสมาชิกในครอบครัว						
จำนวนคนทำงานรวมเฉลี่ย (คน)		3.18		3.20		3.05
แบ่งเป็น						
คนทำงานในระบบเฉลี่ย (คน)		1.45		1.41		1.40
คนทำงานนอกระบบเฉลี่ย (คน)		1.84		1.89		1.75
จำนวนคนไม่ได้ทำงาน ว่างงาน เฉลี่ย (คน)		2.12		2.28		2.29
จำนวนวันที่ทำงานต่อเดือน						
จำนวนวันทำงานต่อเดือนเฉลี่ย (วัน) (ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ยังทำงานอยู่)		26.02		25.43		25.00
จำนวนชั่วโมงทำงานต่อวัน						
จำนวนชั่วโมงทำงานต่อวันเฉลี่ย (ชม.) (ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ยังทำงานอยู่)		8.80		8.61		8.33

2.2.2 ลักษณะการประกอบอาชีพของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ในการประกอบอาชีพของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยนั้น ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าก่อนการระบาดของโรคโควิด 2019 ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยส่วนมากขายอาหารปรุงสำเร็จ หรือปรุง ณ จุดขาย แบบไม่มีที่นั่งรับประทาน (ร้อยละ 36.10) และมีพื้นที่จำหน่ายสินค้าเฉลี่ยรายละ 1 พื้นที่ โดยส่วนใหญ่ผู้ค้าจะไม่มีคนช่วยงานหรือลูกจ้าง (ร้อยละ 71.50) มีจำนวนวันทำการค้าเฉลี่ย 26 วันต่อเดือน และเวลาทำการค้าเฉลี่ย 8-9 ชั่วโมงต่อวัน มีรายได้ประมาณ 781 บาทต่อวัน

อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาระบาดของโรคโควิด 2019 พบว่า ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยส่วนใหญ่ยังสามารถประกอบอาชีพได้ อย่างไรก็ตาม พบว่า เหลือผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ขายสินค้าเดิมในการแพร่ระบาดละลอกแรกร้อยละ 81.34 และลดลงอีก เหลือเพียงร้อยละ 76.81 ในการระบาดระลอกใหม่

การศึกษายังพบว่า มีผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ต้องเปลี่ยนอาชีพไปประกอบอาชีพอื่นเนื่องจากการแพร่ระบาดระลอกแรกร้อยละ 1.6 และ เปลี่ยนอาชีพมากขึ้นเป็นร้อยละ 4.2 ในการแพร่ระบาดโควิด 2019

ระลอกใหม่ นอกจากนี้ การศึกษายังพบว่า ในการระบาดระลอกแรกทำให้มีผู้ค้าหาบเร่แผงลอยยุติการประกอบอาชีพไปร้อยละ 13.59 และเพิ่มเป็น ร้อยละ 15.93 รายละเอียดในตารางที่ 6

ตาราง 6 ลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ช่วงเวลาของการระบาด					
	ก่อนการระบาด (ก่อน ม.ค 63)		ระลอกที่ 1 (ม.ค.63 – ธ.ค.63)		ระลอกใหม่ 2 (ธ.ค. 63 – ต.ค. 64)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การเปลี่ยนด้านการจำหน่ายสินค้า						
ประเภทสินค้าที่จำหน่าย						
อาหารปรุงสำเร็จ หรือปรุง ณ จุดขาย ไม่มีที่นั่งรับประทาน	148	36.10				
เสื้อผ้า เครื่องประดับ เครื่องสำอาง	90	21.95				
เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ ดอกไม้ วัตถุดิบ	58	14.15				
เครื่องดื่ม น้ำผลไม้ ขนมหวาน เบอเกอรี่	48	11.71				
อาหารปรุงสำเร็จ หรือปรุง ณ จุดขาย มีที่นั่งรับประทาน	43	10.49				
เบ็ดเตล็ด อุปกรณ์มือถือ ของที่ระลึก	20	4.88				
บริการนวด ถักผม สัก ทำเล็บ ดูดวง	3	0.73				
รวม	**410**	**100.00**				
การเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
ขายสินค้าประเภทเดิม			353	81.34	328	76.81
ขายสินค้าประเภทใหม่.			15	3.46	13	3.04
เปลี่ยนอาชีพ			7	1.61	18	4.22
ไม่ได้ประกอบอาชีพ			59	13.59	68	15.93
รวม			**434**	**100.00**	**427**	**100.00**
จำนวนครั้งในการเปลี่ยนสินค้าหรืออาชีพ						
การเปลี่ยนแปลงเฉลี่ย (ครั้ง)				1.04		1.82
การเปลี่ยนแปลงด้านพื้นที่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
ขายพื้นที่เดิม			345	93.24	327	91.34
ขายพื้นที่ใหม่			13	3.51	16	4.47
เพิ่มลดพื้นที่ขาย			12	3.24	15	4.19
รวม			**370**	**100.00**	**358**	**100.00**
พื้นที่จำหน่ายสินค้า						
พื้นที่จำหน่ายสินค้าเฉลี่ย (พื้นที่) (ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ยังทำงานอยู่)		1.08		1.02		1.00
คนช่วยงาน หรือลูกจ้าง						
ไม่มีคนช่วยงาน หรือลูกจ้าง	306	71.50	331	77.34	338	78.97

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ช่วงเวลาของการระบาด					
	ก่อนการระบาด (ก่อน ม.ค 63)		ระลอกที่ 1 (ม.ค.63 – ธ.ค.63)		ระลอกใหม่ 2 (ธ.ค. 63 – ต.ค. 64)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีคนช่วยงาน หรือลูกจ้าง	122	28.50	97	22.66	90	21.03
รวม	**428**	**100.00**	**428**	**100.00**	**428**	**100.00**
จำนวนวันที่ทำงานต่อเดือน						
รายได้หลังหักค่าใช้จ่าย (บาทต่อวัน)	781.52		606.90		379.42	
การเปลี่ยนแปลงด้านรายได้						
ลดลง			281	75.74	334	90.51
เท่าเดิม			88	23.72	30	8.13
เพิ่มขึ้น			2	0.54	5	1.36
รวม			**371**	**100.00**	**369**	**100.00**
การเปลี่ยนแปลงด้านลูกค้า						
ลดลง			274	79.42	324	94.46
เท่าเดิม			69	20.00	16	4.66
เพิ่มขึ้น			2	0.58	3	0.87
รวม			**345**	**100.00**	**343**	**100.00**
การเปลี่ยนแปลงด้านความเป็นอยู่						
ไม่ได้ย้ายที่อยู่อาศัย			416	99.05	406	96.44
ย้ายที่อยู่อาศัย			4	0.95	15	3.56
รวม			**420**	**100.00**	**421**	**100.00**
จำนวนวันที่ย้ายที่อยู่อาศัยเฉลี่ย (วัน) (ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ย้ายที่อยู่อาศัย)			95.50		129.79	

2.3 ผลกระทบของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019

2.3.1 ผลกระทบด้านการประกอบอาชีพของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ในระหว่างการแพร่ระบาดโควิด 2019 ในประเทศไทย พบว่า ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ศึกษามีอุปสรรคในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดที่สำคัญ 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) ไม่มีรถขนส่ง รถโดยสาร หรือค่าโดยสารแพง (ร้อยละ 89.49) 2) คำสั่งจำกัดเวลาอยู่นอกเคหะสถาน เวลาทำงาน เคอร์ฟิว (ร้อยละ 80.61) 3) คำสั่งปิดตลาด ปิดสถานที่ขายของ/จำหน่ายสินค้า (ร้อยละ 77.77) 4) จำนวนลูกค้า ผู้ซื้อลดลง และ/หรือขายสินค้าไม่ได้ (ร้อยละ 74.77) และ 5) คำสั่งจำกัดการเดินทาง การเคลื่อนย้าย (ร้อยละ 45.56) รายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของผู้ค้า

ผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่มีรถขนส่ง รถโดยสาร หรือค่าโดยสารแพง	383	89.49
คำสั่งจำกัดเวลาอยู่นอกเคหะสถาน เวลาทำงาน เคอร์ฟิว	345	80.61
คำสั่งปิดตลาด ปิดสถานที่ขายของ/จำหน่ายสินค้า	320	74.77
จำนวนลูกค้า ผู้ซื้อลดลง และ/หรือขายสินค้าไม่ได้	320	74.77
คำสั่งจำกัดการเดินทาง การเคลื่อนย้าย	195	45.56
วัตถุดิบไม่มี ราคาสูง ตลาด/สถานที่ซื้อวัตถุดิบถูกปิด	174	40.65
สภาพแวดล้อม หรือสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย	168	39.25
มีภาระต้องดูแลคนในครอบครัว หรือดูแลบ้าน	166	38.79
กักตัว ป่วย หรือกังวลว่าจะรับเชื้อหรือแพร่เชื้อโควิด	147	34.35
ขาดอุปกรณ์ และ/หรือเงินทุนในการประกอบอาชีพ	130	30.37

3.3.2 ผลกระทบด้านการดำเนินชีวิต

ในระหว่างการแพร่ระบาดโควิด 2019 ในประเทศไทย พบว่า ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ศึกษามีอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่สำคัญ 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) กังวลว่าจะติดเชื้อ แพร่เชื้อให้ครอบครัว ลูกค้า หรือชุมชน (ร้อยละ 94.63) 2) เข้าไม่ถึงการตรวจคัดกรอง และรับวัคซีนป้องกันโควิด (ร้อยละ 94.63) 3) ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 83.88) 4) ความเครียด สุขภาพจิต และความสัมพันธ์ในครอบครัว และ(ร้อยละ 80.61) และ 5) ต้องหยุดงาน ลดวันทำงาน ทำงานนานขึ้น เสี่ยงมากขึ้น (ร้อยละ 75.23) นอกจากนี้ ในการแพร่ระบาดโควิด 2019 ครั้งนี้ มีสมาชิกในครอบครัวของผู้ค้าที่เจ็บป่วยและเสียชีวิตเนื่องจากโควิด 2019 จำนวน 16 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 3.74 รายละเอียดในตารางที่ 8

ตาราง 8 ผลกระทบด้านการดำเนินชีวิต

ผลกระทบด้านการดำเนินชีวิต	จำนวน	ร้อยละ
ความกังวลว่าจะติดเชื้อ แพร่เชื้อให้ครอบครัว ลูกค้า หรือชุมชน	405	94.63
การเข้าไม่ถึงการตรวจคัดกรอง และรับวัคซีนป้องกันโควิด 2019	405	94.63
ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าอินเทอร์เน็ต	359	83.88
ความเครียด สุขภาพจิต และความสัมพันธ์ในครอบครัว	345	80.61
ต้องหยุดงาน ลดวันทำงาน ทำงานนานขึ้น เสี่ยงมากขึ้น	322	75.23
ค่ายา ค่ารักษาพยาบาล ค่าดูแลผู้ป่วย	225	52.57
การเปลี่ยนงาน เปลี่ยนอาชีพ	191	44.63
ค่าเทอม ค่าอุปกรณ์ ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา	176	41.12
การเปลี่ยนที่อยู่อาศัย ย้ายบ้าน กลับภูมินำเนาเดิม	97	22.66
เสียชีวิตจากโควิด 2019	16	3.74

3.3.3. ผลกระทบด้านภาระหนี้สิน

ในระหว่างการแพร่ระบาดโควิด 2019 ในประเทศไทย พบว่า ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ศึกษามีความกังวลเกี่ยวกับหนี้สินที่มีอยู่ โดยหนี้สินที่ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ศึกษากังวลมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) หนี้สินเรื่องค่าผ่อนที่อยู่อาศัย ค่าเช่าที่อยู่อาศัย (ร้อยละ 63.79) 2) หนี้สินที่เป็นเงินกู้ในระบบ/กลุ่มออมทรัพย์/กู้ยืมเพื่อน (ร้อยละ 60.75) 3) ค่าผ่อนรถยนต์ รถจักรยานยนต์ (ร้อยละ 38.79) 4) หนี้นอกระบบ (ร้อยละ 38.08) และ 5) หนี้สินที่จำนอง (ร้อยละ 32) รายละเอียดในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลกระทบหนี้สิน

ผลกระทบเรื่องหนี้สิน	จำนวน	ร้อยละ
สถานการณ์ปัญหา ที่มีผลกระทบต่อผู้ค้ามากที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ค่าผ่อนที่อยู่อาศัย ค่าเช่าที่อยู่อาศัย	273	63.79
หนี้สิน (เงินกู้ในระบบ/กลุ่มออมทรัพย์/กู้ยืมเพื่อน)	260	60.75
ค่าผ่อนรถยนต์ รถจักรยานยนต์	166	38.79
หนี้สิน (เงินกู้นอกระบบ)	163	38.08
ทรัพย์สิน สังหา/อสังหาริมทรัพย์ที่จำนำ จำนอง รีไฟแนนซ์	137	32.01

3.3.4. การปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ในระหว่างการแพร่ระบาดโควิด 2019 ในประเทศไทย พบว่า ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ศึกษาและสมาชิกในครอบครัว มีการปรับตัวที่สำคัญ 6 อันดับ ได้แก่ 1) ต้องนำเงินออมมาใช้ (ร้อยละ 73.83) 2) ต้องทำงานนานขึ้น/หนัก/เสี่ยงมากขึ้น (ร้อยละ 58.41) 3) ต้องลดอาหาร อดอาหาร ของจำเป็น (ร้อยละ 47.66) 4) ต้องนำทรัพย์สินมาจำนำ จำนอง (ร้อยละ 47.66) และ 5) ต้อง ชะลอการชำระหนี้ รีไฟแนนซ์ (ร้อยละ 36.68) 6) ต้องขายทรัพย์สิน เช่น ทอง รถ บ้าน (ร้อยละ 35.05) นอกจากนี้ยังมีผู้ค้าหาบเร่แผงลอยต้องให้บุตรหลานออกจากโรงเรียนถึง 10 ราย หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.34 รายละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

การปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยหลังโควิด	จำนวน	ร้อยละ
การเปลี่ยนแปลง และการปรับตัว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ต้องนำเงินออมมาใช้	316	73.83
ทำงานนานขึ้น/หนัก/เสี่ยงมากขึ้น	250	58.41
ถูกลดวันทำงาน/หยุดงานชั่วคราว	204	47.66
ต้องลดอาหาร อดอาหาร ของจำเป็น	204	47.66
ต้องจำนำ จำนองทรัพย์สิน	180	42.06
ชะลอการชำระหนี้ รีไฟแนนซ์	157	36.68
ต้องขายทรัพย์สิน เช่น ทอง รถ บ้าน	150	35.05
ต้องกู้ยืมเงินกู้นอกระบบ	127	29.67
ถูกเลิกจ้าง ออกจากงาน เปลี่ยนงาน	75	17.52
ต้องงดไปหาหมอ	58	13.55

การปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยหลังโควิด	จำนวน	ร้อยละ
ต้องย้ายที่อยู่อาศัย	22	5.14
ต้องให้บุตรหลานออกจากโรงเรียน	10	2.34

3. ด้านการเข้าถึงมาตรการความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ

ในระหว่างการแพร่ระบาดโควิด 2019 ในประเทศไทย พบว่า ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ศึกษาเข้าถึงมาตรการความช่วยเหลือของหน่วยงานภาครัฐ มากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) โครงการเราไม่ทิ้งกัน (ร้อยละ 86.45) 2) โครงการเราชนะ (ร้อยละ 76.87) 3) โครงการคนละครึ่ง (ร้อยละ 72.20) 4) โครงการลงทะเบียนแอพถุงเงิน (ร้อยละ 50.23) และ 4) โครงการลดค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า (ร้อยละ 49.77)

ในการประกอบอาชีพค้าขายเป็นผู้ค้าหาบเร่แผงลอย รัฐบาลได้ออกมาตรการการลงทะเบียน แอปพลิเคชันถุงเงิน เพื่อเป็นช่องทางให้ผู้บริโภคที่ได้รับเงินช่วยเหลือจากโครงการต่างๆ ของภาครัฐ ซื้อสินค้าของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยและจ่ายเงินผ่านแอปพลิเคชันนี้เท่านั้นซึ่งจะทำให้ผู้ที่ลงทะเบียนสามารถขายสินค้าได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาในโครงการนี้ พบว่ามีผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเพียงครึ่งหนึ่ง หรือ ร้อยละ 50.23 ที่สมัครเข้าใช้แอปพลิเคชันนี้

ทั้งนี้ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51.80) ที่สมัครใช้แอปพลิเคชันนี้ โดยผู้ค้าที่ไม่สมัครใช้ให้เหตุผล ว่า 1) กังวลว่าจะถูกเก็บภาษีย้อนหลัง (ร้อยละ 18.6) 2) ไม่มีโทรศัพท์มือถือ หรือ อินเตอร์เน็ต (ร้อยละ 3) สมัครไม่เป็น (ร้อยละ 6) นอกจากนี้ผู้ค้าอื่นๆ ยังมีเหตุผลอื่นๆ ที่ไม่เข้าร่วมโครงการนี้ เช่น ติดต่อขอความช่วยเหลือไม่ได้รับความช่วยเหลือ, สมัครไม่ทัน, รายรับน้อย, ขอใช้ร่วมกับคนอื่น, อายุมากแล้วทำไม่เป็น หรือ อ่านหนังสือไม่ออก เป็นต้น รายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 การเข้าถึงมาตรการความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ

การเข้าถึงมาตรการความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ	จำนวน	ร้อยละ
การเข้าถึงมาตรการช่วยเหลือ เยียวยา บรรเทาผลกระทบที่ผ่านมา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
โครงการ เราไม่ทิ้งกัน 5,000บาท 3เดือน	370	86.45
โครงการ เราชนะ 3,500บาท 2เดือน	329	76.87
โครงการ คนละครึ่ง เฟส 1-3	309	72.20
การลงทะเบียนแอพ ถุงเงิน	217	51.80
โครงการ ลดค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า	213	49.77
โครงการ ให้สินเชื่อ	86	20.09
โครงการ พักหนี้, ช่วยเหลือลูกหนี้	82	19.16
โครงการ เราเที่ยวด้วยกัน	15	3.50
โครงการ ยิ่งใช้ยิ่งได้	5	1.17

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบผลต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

การเปรียบเทียบผลกระทบ การเปลี่ยนแปลง และการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย เป็นการนำปัจจัยส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ค้า และการค้าหาบเร่แผงลอยในด้านต่างๆ มาวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ เพื่อพิจารณาผลกระทบที่มีผลต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอยแต่ละกลุ่ม รายละเอียดดังนี้

4.1 การเปรียบเทียบช่วงอายุของผู้ค้า กับการเปลี่ยนแปลงของรายได้ และการเผชิญปัญหาและการได้รับผลกระทบ

การเปรียบเทียบช่วงอายุของผู้ค้าสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่มีอายุไม่เกิน 45 ปี และกลุ่มที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป กับรายได้ ภาพรวมสถานการณ์ปัญหาที่มีผลกระทบของผู้ค้าและครอบครัว และภาพรวมการปรับตัวของผู้ค้าและครอบครัว ด้วยสถิติ t เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า รายได้รวมหลังหักค่าใช้จ่ายเฉลี่ยก่อนการระบาด รายได้รวมหลังหักค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ช่วงการระบาดของโรคโควิด 2019 ครั้งที่ 1 และภาพรวมสถานการณ์ปัญหาที่มีผลกระทบของผู้ค้าและครอบครัว ของผู้ค้าสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่มีอายุไม่เกิน 45 ปี และกลุ่มที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กล่าวคือ กลุ่มผู้ค้าที่มีอายุไม่เกิน 45 ปี มีรายได้รวมก่อนการระบาด รายได้รวมช่วงระบาดครั้งที่ 1 สูงกว่ากลุ่มที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป รวมทั้ง กลุ่มผู้ค้าที่มีอายุไม่เกิน 45 ปี แต่เผชิญปัญหาและได้รับผลกระทบ สูงกว่ากลุ่มที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป รายละเอียดดังตารางที่ 12

ตาราง 12 การเปรียบเทียบช่วงอายุของผู้ค้ากับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลง

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าสถิติเปรียบเทียบ
รายได้รวมหลังหักค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ก่อนการระบาดของโรคโควิด 2019 (บาทต่อวัน)			
อายุไม่เกิน 45 ปี	165	858.47	t-test = 2.423
อายุ 46 ปีขึ้นไป	247	730.12	Sig = 0.016*
รายได้รวมหลังหักค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ช่วงการระบาดของโรคโควิด 2019 ครั้งที่ 1 (บาทต่อวัน)			
อายุไม่เกิน 45 ปี	138	671.13	t-test = 2.559
อายุ 46 ปีขึ้นไป	199	562.36	Sig = 0.011*
รายได้รวมหลังหักค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ช่วงการระบาดของโรคโควิด 2019 ครั้งที่ 2 (บาทต่อวัน)			
อายุไม่เกิน 45 ปี	127	396.60	t-test = 1.110
อายุ 46 ปีขึ้นไป	171	366.67	Sig = 0.268
ภาพรวมสถานการณ์ปัญหาที่มีผลกระทบของผู้ค้าและครอบครัว (ร้อยละของผลกระทบ)			
อายุไม่เกิน 45 ปี	172	58.84	t-test = 2.862
อายุ 46 ปีขึ้นไป	256	54.32	Sig = 0.004*
ภาพรวมการปรับตัวของผู้ค้าและครอบครัว (ร้อยละของการปรับตัว)			
อายุไม่เกิน 45 ปี	172	36.05	t-test = 1.662
อายุ 46 ปีขึ้นไป	256	33.36	Sig = 0.097

* นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

4.2 การเปรียบเทียบจำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ค้า กับการเปลี่ยนแปลงของรายได้ และการเผชิญปัญหาและการได้รับผลกระทบ

การเปรียบเทียบจำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ค้าสองกลุ่ม คือ กลุ่มผู้ค้าที่มีสมาชิกในครอบครัว 1-4 คน และกลุ่มผู้ค้าที่มีสมาชิกในครอบครัว 5 คนขึ้นไป กับรายได้ ภาพรวมสถานการณ์ปัญหาที่มีผลกระทบของผู้ค้าและครอบครัว และภาพรวมการปรับตัวของผู้ค้าและครอบครัว ด้วยสถิติ t เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า ภาพรวมสถานการณ์ปัญหาที่มีผลกระทบของผู้ค้าและครอบครัว และภาพรวมการปรับตัวของผู้ค้าและครอบครัว ของผู้ค้าสองกลุ่ม คือ กลุ่มผู้ค้าที่มีสมาชิกในครอบครัว 1-4 คน และกลุ่มผู้ค้าที่มีสมาชิกในครอบครัว 5 คนขึ้นไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กล่าวคือ กลุ่มผู้ค้าที่มีสมาชิกในครอบครัว 5 คนขึ้นไป เผชิญปัญหาและได้รับผลกระทบ รวมถึงต้องปรับตัวสูงกว่ากลุ่มผู้ค้าที่มีสมาชิกในครอบครัว 1-4 คน รายละเอียดดังตารางที่ 13

ตาราง 13 การเปรียบเทียบกลุ่มผู้ค้าที่มีสมาชิกในครอบครัว1-4 คน กับ ผู้ค้าที่มีสมาชิก 5 คนขึ้นไป กับการเปลี่ยนแปลง

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าสถิติเปรียบเทียบ
รายได้รวมหลังหักค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ก่อนการระบาดของโรคโควิด 2019 (บาทต่อวัน)			
สมาชิก 1-4 คน	292	762.35	t-test = 1.146
สมาชิก 5 คนขึ้นไป	120	828.17	Sig = 0.253
รายได้รวมหลังหักค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ช่วงการระบาดของโรคโควิด 2019 ครั้งที่ 1 (บาทต่อวัน)			
สมาชิก 1-4 คน	234	595.82	t-test = 0.786
สมาชิก 5 คนขึ้นไป	103	632.07	Sig = 0.433
รายได้รวมหลังหักค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ช่วงการระบาดของโรคโควิด 2019 ครั้งที่ 2 (บาทต่อวัน)			
สมาชิก 1-4 คน	211	366.09	t-test = 0.786
สมาชิก 5 คนขึ้นไป	87	411.78	Sig = 0.433
ภาพรวมสถานการณ์ปัญหาที่มีผลกระทบของผู้ค้าและครอบครัว (ร้อยละของผลกระทบ)			
สมาชิก 1-4 คน	305	54.27	t-test = 3.823
สมาชิก 5 คนขึ้นไป	124	60.76	Sig = 0.000*
ภาพรวมการปรับตัวของผู้ค้าและครอบครัว (ร้อยละของการปรับตัว)			
สมาชิก 1-4 คน	305	32.72	t-test = 3.448
สมาชิก 5 คนขึ้นไป	123	38.70	Sig = 0.001*

* นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

4.3 การเปรียบเทียบประเภทสินค้าของกลุ่มผู้ค้า กับการเปลี่ยนแปลงของรายได้ และการเผชิญปัญหาและการได้รับผลกระทบ

การเปรียบเทียบประเภทสินค้าที่จำหน่ายก่อนการระบาดของผู้ค้าสองกลุ่ม คือ กลุ่มผู้ค้าที่ขายอาหาร เครื่องดื่ม และวัตถุดิบ และกลุ่มผู้ค้าที่ขายเสื้อผ้า ของใช้ ของที่ระลึก เบ็ดเตล็ด กับรายได้ ภาพรวมสถานการณ์ปัญหาที่มีผลกระทบของผู้ค้าและครอบครัว และภาพรวมการปรับตัวของผู้ค้าและครอบครัว ด้วยสถิติ t เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า รายได้รวมหลังหักค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ช่วงการระบาดของโรคโควิด 2019 ครั้งที่ 1 รายได้รวมหลังหักค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ช่วงการระบาดของโรคโควิด 2019 ครั้งที่ 2 และภาพรวมสถานการณ์ปัญหาที่มีผลกระทบของผู้ค้าและครอบครัว ของผู้ค้าสองกลุ่ม คือ กลุ่มผู้ค้าที่ขายอาหาร เครื่องดื่ม และวัตถุดิบ และกลุ่มผู้ค้าที่ขายเสื้อผ้า ของใช้ ของที่ระลึก เบ็ดเตล็ด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กล่าวคือ กลุ่มผู้ค้าที่ขายอาหาร เครื่องดื่ม และวัตถุดิบ มีรายได้รวมช่วงระบาดครั้งที่ 1 และรายได้รวมช่วงระบาดครั้งที่ 2 สูงกว่ากลุ่มผู้ค้าที่ขายเสื้อผ้า ของใช้ ของที่ระลึก เบ็ดเตล็ด และยังเผชิญปัญหาและได้รับผลกระทบต่ำกว่ากลุ่มผู้ค้าที่ขายเสื้อผ้า ของใช้ ของที่ระลึก เบ็ดเตล็ด รายละเอียดในตารางที่ 14

ตาราง 14 การเปรียบเทียบประเภทสินค้าระหว่าง กลุ่มผู้ค้าที่ขายอาหารฯ กับกลุ่มผู้ค้าที่ขายเสื้อผ้า ฯ ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของรายได้ และการเผชิญปัญหาและการได้รับผลกระทบ

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าสถิติเปรียบเทียบ
รายได้รวมหลังหักค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ก่อนการระบาดของโรคโควิด 2019 (บาทต่อวัน)			
อาหาร เครื่องดื่ม และวัตถุดิบ	288	777.71	t-test = 1.081
เสื้อผ้า ของใช้ ของที่ระลึก เบ็ดเตล็ด	107	719.13	Sig = 0.281
รายได้รวมหลังหักค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ช่วงการระบาดของโรคโควิด 2019 ครั้งที่ 1 (บาทต่อวัน)			
อาหาร เครื่องดื่ม และวัตถุดิบ	261	644.28	t-test = 3.488
เสื้อผ้า ของใช้ ของที่ระลึก เบ็ดเตล็ด	60	465.12	Sig = 0.001*
รายได้รวมหลังหักค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ช่วงการระบาดของโรคโควิด 2019 ครั้งที่ 2 (บาทต่อวัน)			
อาหาร เครื่องดื่ม และวัตถุดิบ	222	391.17	t-test = 3.164
เสื้อผ้า ของใช้ ของที่ระลึก เบ็ดเตล็ด	64	298.37	Sig = 0.002*
ภาพรวมสถานการณ์ปัญหาที่มีผลกระทบของผู้ค้าและครอบครัว (ร้อยละของผลกระทบ)			
อาหาร เครื่องดื่ม และวัตถุดิบ	297	54.70	t-test = 2.957
เสื้อผ้า ของใช้ ของที่ระลึก เบ็ดเตล็ด	113	59.77	Sig = 0.003*
ภาพรวมการปรับตัวของผู้ค้าและครอบครัว (ร้อยละของการปรับตัว)			
อาหาร เครื่องดื่ม และวัตถุดิบ	297	35.39	t-test = 1.444
เสื้อผ้า ของใช้ ของที่ระลึก เบ็ดเตล็ด	113	32.74	Sig = 0.150

* นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

บทที่ 4
สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการปรับตัวของแรงงานนอกระบบในกรุงเทพมหานคร: 1 ปี หลังการระบาดของโรคโควิด 2019 มีเป้าหมายเพื่อศึกษาและติดตามสถานการณ์ผลกระทบของแรงงานนอกระบบกลุ่มหาบเร่แผงลอย ระหว่างการระบาดครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 รวมถึงการปรับตัว การเยียวยาฟื้นฟู และช่วยเหลือผู้ค้าหาบเร่แผงลอย การศึกษานี้มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นแรงงานนอกระบบที่เป็นผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยวิธีการวิจัยแบบผสานวิธี เพื่อศึกษาวิธีการรับมือ วิธีการปรับตัวของแรงงานนอกระบบ รวมถึงปัจจัยที่ช่วยบรรเทาปัญหา และฟื้นฟูชีวิตและงานของแรงงานนอกระบบในเมือง รวมถึงข้อเสนอในการรับมือวิกฤติ และการฟื้นฟูชีวิตความเป็นอยู่และงานของแรงงานนอกระบบ การศึกษาแบ่งช่วงเวลาการศึกษาเป็น 3 ช่วงเวลา ได้แก่ 1) สถานการณ์ก่อนการระบาด 2) สถานการณ์การระบาดครั้งที่ 1 (เมษายน – กรกฎาคม 2563) และ 3) สถานการณ์การระบาดครั้งใหม่ (พฤศจิกายน 2563 – ตุลาคม) ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 ในประเทศไทยและมาตรการ

ประเทศไทยมีการพบผู้ติดเชื้อครั้งแรกในเดือน มกราคม 2563 และในวันที่ 1 มีนาคม 2563 กระทรวงสาธารณสุขจึงได้ออกประกาศให้โรคติดเชื้อโคโร่นา 2019 เป็นโรคติดต่ออันตราย เพื่อให้รัฐบาลมีอำนาจใจการเฝ้าระวังและควบคุมการแพร่กระจายโรค โดยโควิด 2019 มีการแพร่ระบาดต่อมาเกิดการแพร่ระบาดใหญ่ (Cluster) ในแหล่งที่มีการรวมตัวกันของนักท่องเที่ยวคือสนามมวย และสถานบันเทิง ทำให้รัฐบาลการประกาศภาวะฉุกเฉินเพื่อควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2563 พร้อมทั้งประกาศให้มีการล็อคดาวน์รอบแรกในประเทศไทยเป็นเวลากว่า 1 เดือน ต่อมาในปลายปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยเกิดการระบาดโควิด19 ระลอกใหม่ และอีกหลายระลอก โดยรวมแล้วถึงเดือนมีนาคม 2565 ประเทศไทยมีการระบาดโควิด 2019 รวม 5 ระลอก

มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดโควิด 2019 ที่เกี่ยวข้องกับผู้ค้าหาบเร่แผงลอย มาตรการควบคุมการเคลื่อนย้ายภายในประเทศและระหว่างประเทศ ที่ให้แรงงานนอกระบบที่ต้องทำงานหารายได้รายวัน และไม่มีสวัสดิการคุ้มครองรายได้ รวมทั้งผู้ค้าหาบเร่แผงลอยไม่สามารถออกไปประกอบอาชีพได้ และมาตรการการห้ามทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจบางประเภท เช่น ห้ามค้าขายสินค้าที่ไม่ใช่อาหารช่วงล็อคดาวน์รอบแรก หรือแม้แต่การให้ “ทำงานที่บ้าน” ส่งผลให้ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีรายได้น้อยลงเนื่องจากประชาชนออกเดินทางจับจ่ายซื้อของน้อยลง

มาตรการการเยียวยาที่เกี่ยวข้องกับผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่สำคัญได้แก่ มาตราการเยียวยาแรงงานนอกระบบที่ต้องหยุดทำงาน หรือทำงานได้น้อยลง เช่น การให้เงินช่วยเหลือ ในโครงการเราไม่ทิ้งกัน โครงการเราชนะ หรือ การให้เงินสนับสนุนการใช้จ่ายและกระตุ้นเศรษฐกิจ เช่น โครงการคนละครึ่ง การให้สินเชื่อฉุกเฉิน หรือ โครงการกระตุ้นเศรษฐกิจของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยผ่านแอปพลิเคชันถุงเงินที่ให้ผู้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลต้องใช้จ่ายในสถานประกอบการขนาดเล็กผ่านแอปพลิเคชันนี้ เป็นต้น

ผลการศึกษาจากข้อมูลโครงการวิจัย

การศึกษาภาคสนามด้วยแบบสอบถามกับผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 430 คน และระหว่าง มิถุนายน - ตุลาคม 2564 และการสนทนากลุ่มกับตัวแทนผู้ค้าหาบเร่แผงลอย นักวิชาการ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน 2 ครั้ง ในวันที่ 9 กรกฎาคม 2564 และ 21 กรกฎาคม 2564 พบว่า

ข้อมูลบุคคลของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ศึกษาส่วนมาก (ร้อยละ 73.49) เป็นผู้หญิง มีอายุเฉลี่ยประมาณ 49 ปี และส่วนใหญ่หรือร้อยละ 41.5 เรียนหนังสือไม่เกินชั้นประถมศึกษา รองลงมา หรือ ร้อยละ 21.5 เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยประมาณร้อยละ 40 เป็นโสด หรือ หย่าร้าง ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเหล่านี้จะมีสมาชิกในครอบครัวประมาณ 3.70 คน โดย มีบุตรเฉลี่ย 2.12 คน ในขณะที่มีผู้ที่อยู่ในวันเด็กเล็ก วัยเรียนหนังสือ และผู้สูงอายุประมาณ 2 คนอยู่ในการอุปการะของครอบครัว

ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 64) เป็นผู้มีทะเบียนบ้านอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยผู้ค้าหาบเร่แผงลอย เหล่านี้อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครมาแล้วเฉลี่ย 19.5 ปี โดยที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่ หรือ ร้อยละ 60.54 จะเป็นบ้านในชุมชน/หมู่บ้านจัดสรร ทั้งนี้ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมากว่า 19 ปี และส่วนใหญ่ยังคงมีภาระค่าเช่า ค่าผ่อนชำระค่าบ้าน

ผลกระทบด้านสุขภาพของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

สถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยด้านสุขภาพ งานศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีความเสี่ยงจากการทำงานบนพื้นที่สาธารณะ ทั้งโรคทางเดินหายใจ ฝุ่น ควัน รวมถึงอุบัติเหตุจากการจราจร การสำรวจพบว่าก่อนการระบาดของโรคโควิด 2019 ผู้ค้าบางส่วนมีโรคความดันโลหิตสูง อ้วน เบาหวาน หอบหืด/ปอดอักเสบ ในขณะที่ระหว่างและหลังการระบาดของโรคโควิด 2019 ทำให้ผู้ค้า และครอบครัวของผู้ค้า เป็นโรค หรือพบว่าเป็นโรค มีความเสี่ยงเมื่อติดเชื้อโควิด ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง อ้วน หัวใจเต้นผิดจังหวะ/เส้นเลือดหัวใจตีบ เบาหวาน โรคโต/ฟอกไต หอบหืด/ปอดอักเสบ ตับแข็ง ตับอักเสบ ภูมิคุ้มกันบกพร่อง รวมถึงการเป็นโรคอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเสี่ยงทางสุขภาพของผู้ค้า และสมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้ การระบาดของโรคโควิด 2019 ยังส่งผลให้ผู้ค้า และสมาชิกในครอบครัวจำเป็นต้องตรวจโควิด กักตัวเองในที่พักอาศัย และรักษาการเจ็บป่วยจากโรคโควิด 2019 กลับยิ่งเพิ่มภาระค่าใช้จ่าย ภาระด้านเวลาในการตรวจและกักตัวเอง โอกาสประกอบอาชีพลดลง และเพิ่มภาระในการดูแลกันเองของสมาชิกในครอบครัว กล่าวคือพบว่าสมาชิกในครอบครัวมีความเสี่ยงที่จะติดเชื้อโควิด สมาชิกในครอบครัวทุกคนจำเป็นต้องตรวจ กักตัวเองภายในที่อยู่อาศัยที่มีข้อจำกัดเช่นกัน

เมื่อพิจารณาข้อมูลการสำรวจด้านการกักตัวเอง ร่วมกับข้อมูลการตรวจและการเจ็บป่วยด้วยโรคโควิด 2019 สะท้อนให้เห็นว่าระหว่างที่ผู้ค้าและสมาชิกในครอบครัวมีความเสี่ยงที่จะเจ็บป่วยด้วยโรคโควิด 2019 ผู้ค้าและสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ไม่สามารถกักตัวเองตามมาตรการทางด้านสาธารณสุขในการป้องกันและเฝ้าระวังโรคโควิด 2019 และหากพิจารณาแนวทางการลดความเสี่ยง ได้แก่ การตรวจคัดกรองโควิด 2019

การกักตัวเอง และการรับวัคซีนเพื่อป้องกัน กล่าวได้ว่าผู้ค้าหาบเร่แผงลอยและครอบครัว มีความเสี่ยงทางสุขภาพมากขึ้นในช่วงเวลาของการระบาดของโรคโควิด 2019 ในประเทศไทย ผลกระทบด้านสุขภาพของผู้ค้าส่งผลกระทบโดยตรงต่อตัวผู้ค้า และครอบครัว รวมถึงส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงผู้ที่เกี่ยวข้องในการประกอบธุรกิจและการค้าขาย

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ก่อนการระบาดของโรคโควิด 2019 ผู้ค้าส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัวเป็นคนที่มีงานทำมากกว่าคนที่ว่างงาน (ร้อยละ 62.85) ผู้ค้าส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว (รวมตัวผู้ค้าหาบเร่แผงลอย) เป็นผู้มีงานทำเฉลี่ยประมาณ 3.18 คนต่อครอบครัว และจำนวนสมาชิกที่ทำงานมีจำนวนลดลงเหลือ 3.05 ในการระบาดของโควิด โดยเฉพาะในส่วนของสมาชิกที่ทำงานเป็นแรงงานในระบบ นอกจากนี้ สมาชิกในครอบครัวที่เดิมมีคนว่างงานอยู่แล้วเฉลี่ย 2.12 คนต่อครอบครัว และเมื่อเขาสู่ช่วงเวลาระบาดของโรคโควิด 2019 พบว่าจำนวนคนว่างงานเพิ่มขึ้นเป็น 2.28 และ 2.29 คนต่อครอบครัวจากการระบาดครั้งที่ 1 และการระบาดครั้งที่ 2

ผลกระทบต่อลักษณะการประกอบอาชีพ

ในการประกอบอาชีพของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยนั้น ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าก่อนการระบาดของโรคโควิด 2019 ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยส่วนมากขายอาหารปรุงสำเร็จ หรือปรุง ณ จุดขาย แบบไม่มีที่นั่งรับประทาน (ร้อยละ 36.10) มีรายได้ประมาณ 781 บาทต่อวัน ในช่วงเวลาระบาดของโรคโควิด 2019 พบว่า ผู้ค้าส่วนใหญ่ยังสามารถประกอบอาชีพ และขายสินค้าอยู่ในพื้นที่เดิมได้อยู่ แต่มีผู้ค้าบางส่วนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ เปลี่ยนสินค้าที่จำหน่าย เปลี่ยนอาชีพ เปลี่ยนพื้นที่ขายสินค้า เพิ่ม/ลดพื้นที่ขายสินค้า ลดจำนวนคนช่วยงาน เพิ่ม/ลดวันทำงานและชั่วโมงทำงาน นอกจากนี้ รายได้ของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยยังลดลงเป็นเหลือเฉลี่ยวันละ 606.90 บาท ในการแพร่ระบาดระลอกแรก และ เหลือรายได้เฉลี่ยเพียง 379.42 บาท ในการแพร่ระบาดระลอกที่เก็บข้อมูล

จะได้เห็นว่า การศึกษานี้มีความสอดคล้องกับการศึกษาก่อนหน้านี้ที่ระบุว่าผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ขายสินค้าอื่นที่ไม่ใช่อาหารจะประสบกับความลำบากทั้งในลักษณะของการเป็นสินค้าที่ห้ามขายในการแพร่ระบาดในระลอกที่ 1 อย่างไรก็ตาม ในกรุงเทพมหานคร ในช่วงการแพร่ระบาดโควิด 2019 สินค้าประเภทอื่นๆ ไม่ได้ถูกห้ามขาย แต่รายได้จากการค้าขายยังคงลดลงเนื่องจากผู้บริโภคมีความระมัดระวังในการใช้จ่ายเงินเนื่องจากประชาชนกลุ่มอาชีพอื่นๆ มีรายได้น้อยลงและไม่แน่นอนมากขึ้น

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ในระหว่างการแพร่ระบาดโควิด 2019 พบว่า ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ศึกษามีอุปสรรคในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดที่สำคัญ ได้แก่ ไม่มีรถขนส่ง รถโดยสาร หรือค่าโดยสาร , คำสั่งจำกัดเวลาอยู่นอกเคหะสถาน เวลาทำงาน เคอร์ฟิว , คำสั่งปิดตลาด ปิดสถานที่ขายของ/จำหน่ายสินค้า, จำนวนลูกค้า ผู้ซื้อลดลง และ/หรือขายสินค้าไม่ได้ และ เดินทาง ไม่ได้

ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต

ในระหว่างการแพร่ระบาดโควิด 2019 ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีปัญหาในการดำเนินชีวิตที่สำคัญ ความกังวลว่าจะติดเชื้อ แพร่เชื้อให้ครอบครัว, เข้าไม่ถึงการตรวจคัดกรอง และรับวัคซีนป้องกันโควิด, ไม่มีเงินจ่าย

ค่าใช้จ่ายประจำ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าอินเทอร์เน็ต มีความเครียด สุขภาพจิต และปัญหาความสัมพันธ์กับครอบครัว เป็นต้น

ผลกระทบด้านหนี้สิน

เนื่องจากกรุงเทพมหานครได้ยกเลิกพื้นที่จุดผ่อนผันทำการค้าของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร จากจำนวน 634 จุด ในปี พ.ศ. 2558 เหลือ 171 จุดในปี พ.ศ.2563[50] ทำให้กลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร มากกว่าครึ่งสูญเสียที่ประกอบอาชีพเดิมทำให้ขาดรายได้ ต้องใช้เงินออม และมีหนี้สินที่สามารถชำระได้น้อยลงมาก

ในระหว่างการแพร่ระบาดโควิด 2019 ในประเทศไทย พบว่า ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ศึกษามีความกังวลเกี่ยวกับหนี้สิน เนื่องจากผู้ค้ามีปัญหาเรื่องหนี้สินเดิมเรื่องค่าผ่อนที่อยู่อาศัย ค่าเช่าที่อยู่อาศัย หนี้สินที่เป็นเงินกู้ในระบบ/กลุ่มออมทรัพย์/กู้ยืมเพื่อน มีค่าผ่อนรถยนต์ จักรยานยนต์ หนี้นอกระบบ หรือ หนี้สินที่จำนองทรัพย์สินไว้

การปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ในระหว่างการแพร่ระบาดโควิด 2019 ในประเทศไทย พบว่า ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ศึกษาและสมาชิกในครอบครัว ต้องมีการปรับตัวด้วยวิธีการต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ 1) ต้องนำเงินออมมาใช้ (ร้อยละ 73.83) 2) ต้องทำงานนานขึ้น/หนัก/เสี่ยงมากขึ้น (ร้อยละ 58.41) 3) ต้องลดอาหาร อดอาหาร ของจำเป็น (ร้อยละ 47.66) 4) ต้องนำทรัพย์สินมาจำนำ จำนอง (ร้อยละ 47.66) และ 5) ต้อง ชะลอการชำระหนี้ รีไฟแนนซ์ (ร้อยละ 36.68) 6) ต้องขายทรัพย์สิน เช่น ทอง รถ บ้าน (ร้อยละ 35.05) นอกจากนี้ยังมีผู้ค้าหาบเร่แผงลอยต้องให้บุตรหลานออกจากโรงเรียนถึง 10 ราย หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.34

การเข้าถึงมาตรการความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ

ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ศึกษาเข้าถึงมาตรการความช่วยเหลือของหน่วยงานภาครัฐ มากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) โครงการเราไม่ทิ้งกัน (ร้อยละ 86.45) 2) โครงการเราชนะ (ร้อยละ 76.87) 3) โครงการคนละครึ่ง (ร้อยละ 72.20) 4) โครงการลงทะเบียนแอพถุงเงิน (ร้อยละ 50.23) และ 4) โครงการลดค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า (ร้อยละ 49.77) อย่างไรก็ตาม ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเพียงร้อยละ 51.80 ที่สมัครใช้แอปพลิเคชันถุงเงิน ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันรับเงินจากลูกค้าที่เป็นประชาชนที่รับความช่วยเหลือจากโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ โดยผู้ค้าที่ไม่สมัครส่วนใหญ่ใช้ให้เหตุผล ว่ากังวลว่าจะถูกเก็บภาษีย้อนหลัง และไม่มีโทรศัพท์มือถือ หรืออินเตอร์เน็ต อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ระบุว่า ทำไม่เป็น สมัครไม่ทัน ไม่เข้าใจการใช้งาน เป็นต้น

การวิเคราะห์เปรียบเทียบของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยการเปลี่ยนแปลงของรายได้ และการเผชิญปัญหาและการได้รับผลกระทบ

1. การเปรียบเทียบช่วงอายุของผู้ค้า กับการเปลี่ยนแปลงของรายได้ และการเผชิญปัญหาและการได้รับผลกระทบ

การเปรียบเทียบช่วงอายุของผู้ค้าสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่มีอายุไม่เกิน 45 ปี และกลุ่มที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป กับรายได้ พบว่า กลุ่มผู้ค้าที่มีอายุไม่เกิน 45 ปี มีรายได้รวมก่อนการระบาด รายได้รวมช่วงระบาดครั้งที่ 1 สูง

[50] สำนักเทศกิจ. 2564. แผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2564. กรุงเทพมหานคร

กว่ากลุ่มที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป ในขณะที่กลุ่มผู้ค้าที่มีอายุไม่เกิน 45 ปี เผชิญปัญหาและได้รับผลกระทบสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป

2 การเปรียบเทียบจำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ค้า กับการเปลี่ยนแปลงของรายได้ และการเผชิญปัญหาและการได้รับผลกระทบ

การเปรียบเทียบจำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ค้าสองกลุ่ม คือ กลุ่มผู้ค้าที่มีสมาชิกในครอบครัว 1-4 คน และกลุ่มผู้ค้าที่มีสมาชิกในครอบครัว 5 คนขึ้นไป กับรายได้ พบว่า กลุ่มผู้ค้าที่มีสมาชิกในครอบครัว 5 คนขึ้นไป เผชิญปัญหาและได้รับผลกระทบ รวมถึงต้องปรับตัวสูงกว่ากลุ่มผู้ค้าที่มีสมาชิกในครอบครัว 1-4 คน

3 การเปรียบเทียบประเภทผู้ค้า กับการเปลี่ยนแปลงของรายได้ และการเผชิญปัญหาและการได้รับผลกระทบ

การเปรียบเทียบประเภทสินค้าที่จำหน่ายก่อนการระบาดของผู้ค้าสองกลุ่ม คือ กลุ่มผู้ค้าที่ขายอาหาร เครื่องดื่ม และวัตถุดิบ และกลุ่มผู้ค้าที่ขายเสื้อผ้า ของใช้ ของที่ระลึก เบ็ดเตล็ด กับรายได้ พบว่ากลุ่มผู้ค้าที่ขายอาหาร เครื่องดื่ม และวัตถุดิบ มีรายได้รวมช่วงระบาดครั้งที่ 1 และรายได้รวมช่วงระบาดครั้งที่ 2 สูงกว่ากลุ่มผู้ค้าที่ขายเสื้อผ้า ของใช้ ของที่ระลึก เบ็ดเตล็ด ในขณะเดียวกันยังเผชิญปัญหาและได้รับผลกระทบต่ำกว่ากลุ่มผู้ค้าที่ขายอาหาร เครื่องดื่ม และวัตถุดิบ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ลดผลกระทบทางเศรษฐกิจ

- เนื่องจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานครจำนวนมากถูกยกเลิกพื้นที่ทำการค้ากว่า 5 ปี ทำให้พวกเขาจำนวนมากทีปัญหาเรื่องขาดรายได้ พื้นที่ค้าขาย ประกอบกับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 จึงทำให้ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีภาวะหนี้สินเพิ่มมากขึ้น

  ข้อเสนอ เร่งคืนพื้นที่ทางการค้าให้กับผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่ได้รับผลกระทบจากการยกเลิกจุกผ่อนผัน และถูกซ้ำเติมด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 2019 เพื่อลดโอกาสการเข้าสู่ภาวะยากจนของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในอนาคต

- เนื่องจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ ทำให้มีหนี้สินและขาดแคลนเงินลงทุนเพื่อการพัฒนาธุรกิจ
  ข้อเสนอ สนับสนุนหลักทรัพย์เพื่อการลงทุนดอกเบี้ยต่ำให้กับผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ลดผลกระทบทางสังคม

- ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง อายุเกือบ 50 ปี และเกือบครึ่งหนึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว (เป็นโสด หรือหม้าย) ส่วนใหญ่เรียนจบชั้นประถมศึกษา ในขณะที่ต้องดูแลสมาชิก 3.7 คน ที่มีเด็กและผู้สูงอายุ
  ข้อเสนอ จัดเตรียมสวัสดิการ กองทุนสวัสดิการ เช่นเงินชดเชนการทำงาน เงินช่วยเหลือการลงทุนให้กับผู้ค้าที่สูงอายุ ผู้หญิงหัวหน้าครอบครัว

- เนื่องจากมีปัญหาทางเศรษฐกิจของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอที่จะใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรหลานที่ต้องเรียนในวิถีใหม่ (ทางออนไลน์ ด้วยเครื่องมือสื่อสาร และเครือข่ายอินเตอร์เน็ต) จึงพบว่าบุตรหลานผู้ค้าหาบเร่แผงลอยหลายคนต้องออกจากโรงเรียน
  ข้อเสนอ ให้เงินช่วยเหลือ ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเล่าเรียน และทุนการศึกษาบุตรหลานผู้ค้าหาบเร่แผงลอย เพื่อเปิดโอกาสการทางศึกษา และความเท่าเทียมในอนาคตของเยาวชน

- ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มีการศึกษาน้อย มีโอกาสทางการประกอบอาชีพน้อยกว่าผู้ค้าหาบเร่แผงลอยรายใหม่ ทำให้มีโอกาสที่จะยากจนมากขึ้น
  ข้อเสนอ
  - สนับสนุนทุน / สำหรับการทำการค้าให้ผู้สูงอายุ
  - จัดสวัสดิการ เงินช่วยเหลือทางอาชีพเพื่อชดเชยรายได้ที่น้อยลง
  - จัดเตรียมสวัสดิการ การเงินเพื่อยังชีพของผู้สูงอายุ
  - ส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการออมและการลงทุนเพื่ออนาคตของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

- ประเทศไทยไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาอาชีพผู้ค้าหาบเร่แผงลอย
  ข้อเสนอ รัฐบาลและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้ง หน่วยงานที่ทำหน้าที่พัฒนาปรงงานนอกระบบ รวมทั้งผู้ค้าหาบเร่แผงลอยให้สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงาน รายได้ และโอกาสในธุรกิจ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงการคลัง. 2563. ข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างความรับรู้สู่ชุมชน ครั้งที่ 12/2563 วันที่ 30 มีนาคม 2563 https://covid.satun.go.th/files/com_standard/2020-05_c8a773d3257514a.pdf

กระทรวงมหาดไทย. 2563. หนังสือประชาสัมพันธ์โครงการคนละครึ่ง. http://www.dla.go.th/upload/document/type2/2020/10/24351_2_1602845931313.pdf

กระทรวงสาธารณสุขแถลงข่าว เรื่องการระบาดโควิด 2019 กลายพันธ์สายพันธุ์โอมิคอน. https://www.bbc.com/thai/thailand-59890726

กระทรวงสาธารณสุข. 2564. สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มาตรการสาธารณสุขและปัญหาอุสรรคการป้องกันควบคุมโรคในผู้เดินทาง. งานโรคติดต่ออุบัติใหม่. กลุ่มพัฒนาวิชาการโรคติดต่อ. กระทรวงสาธารณสุข.

กระทรวงสาธารณสุช. 2564. สรุปสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย. https://udch.go.th/uploads/doc/covid-19/บทความ%20สถานการณ์โรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส%202019.pdf

กาณติมา พงษ์นัยรัตน์. 2564. ผลกระทบของแรงงานนอกระบบจากการเข้าไม่ถึงสวัสดิการภาครัฐในช่วงสถานการณ์โควิด 2019: กรณีศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 กันยายน - ตุลาคม 2564. หน้า 27-44

กรุงเทพธรกิจ. 2563. แบงค์ชาติหั่นจีดีพีปี 63 ติดลบ 5.3%. https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/872582

คณะกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้.2564.แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมจากผลกระทบไวรัสโควิด-19 และโครงการภายใต้กรอบวงเงินสี่แสนล้านบาทตามพ.ร.ก.เงินกู้ฯ 1 ล้านล้านบาท

โครงการคนละครึ่ง.2564. https://www.คนละครึ่ง.com

โครงการเราเที่ยวด้วยกัน.2564. https://www.เราเที่ยวด้วยกัน.com/information

โครงการเราชนะ.2564. https://เราชนะ.com/information

โครงการเราไม่ทิ้งกัน.2564 https://เราไม่ทิ้งกัน.com

จิราภรณ์ แผงประพันธ์ และ สมชัย จิตสุชน.. 2020. ผลกระทบของโควิด 2019 ต่อครัวเรือนที่มีเด็กเล็ก. ใน Covid-19, TDRI Policy Series on Fighting Covid-19. Thailand Development Research Institute.

ฐานเศรษฐกิจ. 2564. เปิดรายละเอียด “มาตการช่วยค่าเน็ตช่วงเรียนออนไลน์”. https://www.thansettakij.com/general-news/490907

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2562. รายงานสภาวะเศรษฐกิจไทย ปี 2562. https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/AnnualReport/AnnualReport/AanualReport2562.pdf

แบ้งค์ งานอรุณโชติ. 2020. จากวิกฤติโรคระบาด สู่วิกฤติเศรษฐกิจ: ความเปราะบางของเศรษฐกิตไทย.ใน The 101. World. www.the101.world/covid19-economic-crisis-1/

ประชาชนธุรกิจ. 2565. เปิดสถานะโควิดระลอก 5 ปักหมุดฉีดวัคซีนเข็ม 3 ทั่วประเทศ. วันที่ 12 มกราคม

2565. https://www.prachachat.net/general/news-838917
ประชาชาติธุรกิจ, 2563. ราชกิจจาประกาศ พรก.เงินกู้ 1.9 ล้าน สามฉบับรวด “ห้ามจ่ายนอกรายการโควิด”
ผู้จัดการออนไลน์. 2564. กสทช. ออกมาตการช่วยค่า “เน็ตบ้าน-เน็ตมือถือ” ช่วงเรียนออนไลน์.
https://mgronline.com/uptodate/detail/9640000077876
โพสต์ทูเดย์. 2564. ปิดโครงการเราชนะสร้างเงินหมุนเศรษฐกิจ 2.7 แสนล้าน.
https://www.posttoday.com/finance-stock/news/656981
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2565. สรุปโครงการภายใต้ พรก.ฉุกเฉิน 1 ล้านล้าน ที่ผ่านการอนุมัติ จาก ครม. http://thaime.nesdc.go.th
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) . 2564. รายงานโครงการประเมินผลกระทบของโควิด 2019 ต่อสังคมและเศรษฐกิจ. สำนักงานวิจัยแห่งชาติ (วช.)
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). 2564. ปัญหาสังคมจากการระบาดระลอกที่ 3.
https://tdri.or.th/2021/05/covid-131/
สถานีโทรทัศน์วิทยุแห่งประเทศไทย. 2563. แถลงข่าว “สถานการณ์ไวรัสโคโรนา ในจังหวัดสมุทรสาคร”.
สศช.2563; nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2020/07/แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมหลังโควิด-แก้หน.pdf
สำนักเทศกิจ. 2564. แผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2564. กรุงเทพมหานคร
สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ. 2564. ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 2019 ในระดับโลกและประเทศไทย. รายงานผลการทบทวน.
สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2564. การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2563.
www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านสังคม/สาขาแรงงาน/Informal_work_force/2563/fullreport_63.pdf
สุธิตา กุลนนท์ และ สวรรยา ธรรมอภิพล. 2564. การให้ความหมายของรถพุ่มพวงและการปรับตัวในการให้บริการของรถพุ่มพวงในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19). บทความในการประชุมวิชาการเครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับชาติ ครั้งที่ 6 ประจำปี 2564. หน้า 223-232
BBC. 2019. หนี้ครัวเรือนไทย ปัจจัยเสี่ยงกระทบเสถียรภาพระบบการเงิน.
www.bbc.com/thai/thailand-49440479
BBC. 2565. โควิด 2019: สธ.ประกาศไทยเข้าสู่การระบาดระลอก 5 ยกระดับเตือนภัยเป็นเกือบสูงสุด.
Business Today. 2562. คนไทยเป็นหนี้ 195,000 บาทต่อคน. www.businesstoday.co/bt-news/02/09/2019/3853/
BBC.2564.ภัยแล้ง : ปี 2563 ประเทศไทยจะแล้งรุนแรงและยาวนานถึงกลางปี.
www.bbc.com/thai/thailand-51004534
Hfocus.2564.แถลงด่วน! โควิดสมุทรสาครติดเชื้อ 548 คน สั่งล็อกดาวน์ 14 วันยาวถึงวันปีใหม่
https://www.hfocus.org/content/2020/12/20648
Spring News. 2564. เทียบล็อคดาวน์ 63 VS ล็อคดาวน์ 64 ที่ไม่ประกาศคำว่าล็อคดาวน์.

ภาษาอังกฤษ

International Labour Organization. 2020. Covid 19 employment and labour market impact in Thailand. ILO Brief.

Komin, W, Thepparp, R., Subsing, B., and Engstrom, D,. 2020. Covid-19 and its impact on informal sector workers: a case study of Thailand. ASIA PACIFIC JOURNAL OF SOCIAL WORK AND DEVELOPMENT . https://doi.org/10.1080/02185385.2020.1832564

South china Morning Post. 2020. Wuhan pneumonia: Thailand confirms first case of virus outside China https://www.scmp.com/news/hong-kong/health-environment/article/3045902/wuhan-s/hong-kong/health--confirms-first-case

Trending Economics. 2021. Thailand Capacity Utilization. https://tradingeconomics.com/thailand/capacity-utilization

Turner, S., Jennifer C. Langill, J.C., and Binh N. Nguyen, B.N. 2021. Singapore Journal of Tropical Geography 42 (2021) 484-504. https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/sjtg.12396

WIEGO. 2021. COVID-19 Crisis and the Informal Economy: Informal Workers in Bangkok, Thailand. Available at https://www.wiego.org/sites/default/files/publications/file/WIEGO_FactSheet_Bangkok_Final_web.pdf

Worldometer. Total Coronavirus Cases in Thailand.2022. https://www.worldometers.info/coronavirus/country/thailand/

Women in Informal Employment Globalizing and Organizing. 2019. Informal Workers in Urban Thailand: A Statistical Snapshot.

Women in Informal Employment Globalizing and Organizing. 2019. Informal Workers in Urban Thailand: A Statistical Snapshot. https://www.wiego.org/publications/informal-workers-urban-thailand-statistical-snapshot

ภาคผนวก

แบบสำรวจการปรับตัวของแรงงานนอกระบบในกรุงเทพมหานคร
หนึ่งปีหลังการระบาดของโรคโควิด 19

ชื่อผู้เก็บข้อมูล และ/หรือรหัส_____

คำชี้แจง

แบบสำรวจนี้จัดทำขึ้นโดยสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีเป้าหมายเพื่อศึกษาวิธีการรับมือและปรับตัวของแรงงานนอกระบบ ปัจจัยที่ช่วยบรรเทาปัญหาและฟื้นฟูชีวิตและงาน ตลอดจนการเข้าถึงความช่วยเหลือของหน่วยงานภาครัฐและเครือข่าย ทั้งนี้ ขอความร่วมมือจากท่านกรุณาตอบแบบสำรวจตามความจริงให้ครบถ้วนทุกข้อ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการประเมินผลกระทบ การปรับตัว และมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อนึ่ง ข้อมูล/ความคิดเห็นทั้งหมดของท่านจะถูกเก็บรักษาเป็นความลับ และไม่ส่งผลกระทบต่อตัวท่านและครอบครัว แต่จะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มแรงงานนอกระบบ และผู้ได้รับผลกระทบในภาพรวม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล (ก่อนสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในเดือน มกราคม 2563)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายลงในช่อง หรือกรอกข้อมูล

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง
2. อายุ _____ปี
3. ระดับการศึกษาสูงสุด ( ) ไม่ได้เรียน ( ) ประถมศึกษา ( ) มัธยมต้น ( ) มัธยมปลาย หรือปวส.
   ( ) ปวส./อนุปริญญา ( ) ป.ตรีหรือสูงกว่า
4. สถานภาพสมรส ( ) โสด ( ) แต่งงาน/สมรส/อยู่ด้วยกัน ( ) หย่า/หม้าย ( ) อื่นๆ_____
5. จำนวนบุตร/ธิดา_____คน
6. ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน ( ) กรุงเทพมหานคร ( ) จังหวัดอื่นๆ ระบุจังหวัด_____
7. ที่อยู่ปัจจุบัน ( ) อาศัยอยู่ในที่อยู่อาศัยตามทะเบียนบ้าน ( ) อื่นๆ (ระบุชื่อจังหวัด)_____
8. ลักษณะที่อยู่อาศัย ( ) บ้าน/เช่า/ห้องเช่า ( ) บ้าน/ห้องที่ท่านหรือญาติเป็นเจ้าของ (ท่านหรือครอบครัวต้องผ่อน/จ่ายเงิน)
   ( ) บ้าน/ห้องที่ท่านหรือญาติเป็นเจ้าของ (ไม่ต้องผ่อนชำระ/จ่ายเงิน) ( ) อื่นๆ_____
9. ที่ตั้งของที่อยู่อาศัย ( ) ชุมชนแออัด ( ) หมู่บ้านจัดสรร/ตึกแถว ( ) แฟลต/คอนโด/อพาร์ทเม้นท์ ( ) อื่นๆ_____
10. ปี พ.ศ. ที่ย้ายมาอยู่ในที่อยู่อาศัยปัจจุบัน ระบุ ปี พ.ศ._____
11. สิทธิรักษาพยาบาลของท่าน ( ) หลักประกันสุขภาพ/บัตรทอง ( ) ประกันสังคม มาตรา 33 ( ) ประกันสังคม มาตรา 39
    ( ) ประกันสังคม มาตรา 40 ( ) ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ( ) บุพการี/คู่สมรสของข้าราชการ
    ( ) อื่นๆ_____
12. รายละเอียดของสมาชิกในครอบครัว (รวมตัวท่าน) จำนวนสมาชิกรวมทั้งหมดในครอบครัว _____คน
    จำนวนสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 6ปี _____คน จำนวนสมาชิกที่มีอายุ 6–15ปี _____คน จำนวนสมาชิกที่มีอายุ 60ปีขึ้นไป _____คน
13. ลักษณะที่อยู่อาศัยและการย้ายที่อยู่อาศัยของท่านในระหว่างการระบาดของโรคโควิด-19

    13.1. ช่วงก่อนการระบาดของโรคโควิด-19 ครั้งที่ 1 (ก่อนในเดือน มค 63)

    - ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน ( ) กรุงเทพมหานคร ( ) จังหวัดอื่นๆ ระบุจังหวัด_____
    - การอยู่อาศัย ( ) อาศัยอยู่ในที่อยู่อาศัยตามทะเบียนบ้าน ( ) อื่นๆ (ระบุชื่อจังหวัด)_____
    - ปี พ.ศ. ที่ย้ายมาอยู่ในที่อยู่อาศัย ระบุ ปี พ.ศ._____
    - ลักษณะที่อยู่อาศัย ( ) บ้าน/เช่า/ห้องเช่า
      ( ) บ้าน/ห้องที่ท่านหรือญาติเป็นเจ้าของ (ท่านหรือครอบครัวต้องผ่อน/จ่ายเงิน)
      ( ) บ้าน/ห้องที่ท่านหรือญาติเป็นเจ้าของ (ไม่ต้องผ่อนชำระ/จ่ายเงิน)
      ( ) อื่นๆ_____
    - ที่ตั้งของที่อยู่อาศัย ( ) ชุมชนแออัด ( ) หมู่บ้านจัดสรร/ตึกแถว ( ) แฟลต/คอนโด/อพาร์ทเม้นท์ ( ) อื่นๆ_____

13.2. ช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 ครั้งที่ 1 (มีค-มิย 63)

( ) ไม่ได้ย้ายที่อยู่อาศัย

( ) ย้ายที่อยู่อาศัย ย้ายไปจังหวัด_____ จำนวนวันรวมที่ต้องย้ายที่อยู่อาศัย_____ วัน

สาเหตุที่ย้ายที่อยู่ ( ) ตกงาน/ว่างงาน ( ) ออกจากพื้นที่เสี่ยง ( ) กักตัวเอง ( ) อื่นๆ_____

13.2 ช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 ครั้งที่ 2-3 (พย 63 - กค 64)

( ) ไม่ได้ย้ายที่อยู่อาศัย

( ) ย้ายที่อยู่อาศัย ย้ายไปจังหวัด_____ จำนวนวันรวมที่ต้องย้ายที่อยู่อาศัย_____ วัน

สาเหตุที่ย้ายที่อยู่ ( ) ตกงาน/ว่างงาน ( ) ออกจากพื้นที่เสี่ยง ( ) กักตัวเอง ( ) อื่นๆ_____

ส่วนที่ 2 สถานะทางสุขภาพ และความเจ็บป่วย

คำชี้แจง หากแบ่งช่วงเวลาของการระบาดของโรคโควิด-19 ออกเป็น 3 ช่วงเวลา คือ 1) ช่วงก่อนการระบาด (ก่อน มค 63) 2) ช่วงการระบาดครั้งที่ 1 (มีย-มิย63) 3) ช่วงการระบาดครั้งใหม่ (พย63-กค64) โปรดกรอกข้อมูลที่ตรงกับความจริง

1. ลักษณะทางสุขภาพ ความเจ็บป่วย

ข้อแนะนำ: ควรถามคำถามทีละข้อแนวนอน —>	**ก่อนการระบาด ก่อน มค 63**	**ระบาดครั้งที่ 1 มีย-มิย 63**	**ระบาดครั้งใหม่ พย 63-กค 64**
1.โรคและการเจ็บป่วยของท่าน	( ) ไม่มี ( ) มีโรค_____.	( ) ไม่มี ( ) มีโรค_____.	( ) ไม่มี ( ) มีโรค_____.
2.โรคและการเจ็บป่วยของท่านและครอบครัว (รวมตัวท่าน) ● ผู้ป่วยติดบ้าน/ติดเตียง/คนพิการ	_____คน	_____คน	_____คน
● ความดันโลหิตสูง หัวใจเต้นผิดจังหวะ/เส้นเลือดหัวใจตีบ เบาหวาน โรคไต/ฟอกไต หอบหืด/ปอดอักเสบ ตับแข็ง ตับอักเสบ ภูมิคุ้มกันบกพร่อง อ้วน	_____คน	_____คน	_____คน
● โรคและการเจ็บป่วยอื่นๆ ระบุ_____.	_____คน	_____คน	_____คน
3.การตรวจโควิดของท่านและครอบครัว **มีสมาชิกในครอบครัวคนใดคนหนึ่งเคยตรวจโควิด**		( ) ไม่ใช่, ไม่เคยตรวจ ( ) ใช่, เคยตรวจ	( ) ไม่ใช่, ไม่เคยตรวจ ( ) ใช่, เคยตรวจ
กรณีท่านและครอบครัวเคยตรวจโควิด			
● จำนวนคนที่ต้องตรวจโควิดรวม		_____คน	_____คน
● จำนวนครั้งในการตรวจของทุกคนรวมกัน		_____ครั้ง	_____ครั้ง
● ค่าใช้จ่ายในการตรวจต่อครั้ง (ประมาณ)		_____บาท	_____บาท
● สถานที่ที่ไปตรวจบ่อยที่สุด (ระบุชื่อสถานที่)		_____.	_____.
4.การกักตัวเองของท่านและครอบครัว **มีสมาชิกในครอบครัวคนใดคนหนึ่งเคยกักตัว**		( ) ไม่ใช่,ไม่เคยกักตัวเอง ( ) ใช่, เคยกักตัวเอง	( ) ไม่ใช่, ไม่เคยกักตัวเอง ( ) ใช่, เคยกักตัวเอง
กรณีท่านและครอบครัวเคยกักตัวเอง			
● จำนวนคนที่ต้องกักตัวเองรวม		_____คน	_____คน
● จำนวนครั้งในการกักตัวเองของทุกคนรวมกัน		_____ครั้ง	_____ครั้ง
● สถานที่ที่ใช้กักตัวเองบ่อยที่สุด (ระบุชื่อสถานที่)		_____.	_____.
● ระหว่างท่านและ/หรือครอบครัวต้องกักตัว การทำงาน รายได้ การดูแลสมาชิกครอบครัวทำอย่างไร (อธิบาย)			

ข้อแนะนำ: ควรถามคำถามทีละข้อแนวนอน —>	ก่อนการระบาด ก่อน มค 63	ระบาดครั้งที่ 1 มีย-มิย 63	ระบาดครั้งใหม่ พย 63-กค 64
5.การเป็นโรคโควิด-19 ของ<u>ท่านและครอบครัว</u> มีสมาชิกในครอบครัวคนใดคนหนึ่งเคยเป็นโรคโควิด		( ) ไม่ใช่,ไม่เคยเป็นโรค ( ) ใช่, เป็นโรค	( ) ไม่ใช่,ไม่เคยเป็นโรค ( ) ใช่, เป็นโรค
กรณีท่านและครอบครัวเป็นโรคโควิด-19			
• จำนวนคนที่เป็นโรคโควิด-19 (ไม่เสียชีวิต) รวม		_____คน	_____คน
• จำนวนคนที่เสียชีวิตจากโรคโควิด-19 รวม		_____คน	_____คน
• ระยะเวลานานที่สุดที่ต้องรออยู่ที่บ้านหรือศูนย์พักคอย ก่อนมีคนมารับไปรักษาในสถานพยาบาลหรือหายป่วย		_____วัน	_____วัน
• ระยะเวลานานที่สุดที่ต้องรักษาอยู่ในสถานพยาบาล		_____วัน	_____วัน
• ระหว่างท่านและ/หรือครอบครัวต้องรักษาตัว การทำงาน รายได้ การดูแลสมาชิกในครอบครัวทำอย่างไร (อธิบาย)			
6.การได้รับวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19ของ<u>ท่านและครอบครัว</u>			( ) ไม่เคยได้รับ ( ) เคยได้รับ ( ) มีทั้งได้รับ และไม่ได้รับ
กรณีท่านและครอบครัวไม่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19			
• เหตุผลที่ท่านและ/หรือสมาชิกในครอบครัวไม่ได้รับวัคซีน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			( ) กังวลผลกระทบ/ผลข้างเคียงของวัคซีน ( ) จองวัคซีนไม่ได้ ( ) ถูกเลื่อนการรับวัคซีน ( ) อื่นๆ_____.
กรณีท่านและครอบครัวได้รับวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19			
• ช่องทางการเข้าถึงวัคซีน และเหตุผลที่ท่านและ/หรือสมาชิกในครอบครัวได้รับวัคซีน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			( ) สูงอายุหรือผู้ป่วย ( ) แพทย์ พยาบาล อสส ( ) อยู่ในพื้นที่เสี่ยง ( ) กลุ่มอาชีพเสี่ยง ( ) อื่นๆ_____.
• จำนวนคนที่ได้รับวัคซีนแล้ว รวมทั้งหมด			_____คน
• ได้รับวัคซีนซิโนเวค (1 เข็ม หรือ 2 เข็ม) รวม			_____คน
• ได้รับวัคซีนแอสตร้าฯ (1 เข็ม หรือ 2 เข็ม) รวม			_____คน
• ได้รับวัคซีนทางเลือกอื่นๆ รวม			_____คน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการประกอบอาชีพ รายได้ และหนี้สิน

<u>คำชี้แจง</u> หากแบ่งช่วงเวลาของการระบาดของโรคโควิด-19 ออกเป็น 4 ช่วงเวลา คือ 1) ช่วงก่อนการระบาด (ก่อน มค 63) 2) ช่วงการระบาดครั้งที่ 1 (มีค-มิย63) 3) ช่วงหลังการระบาดครั้งที่ 1 (มิย-ตค63) และ 4) ช่วงการระบาดครั้งใหม่ (พย63-กค64) โปรดกรอกข้อมูลที่ตรงกับความจริง

1. การมีงานทำงานของสมาชิกของ<u>ท่านและสมาชิกในครอบครัว</u>

ข้อแนะนำ: ควรถามคำถามทีละข้อแนวตั้งตามช่วงเวลา	ก่อนการระบาด ก่อน มค 2563	ระบาดครั้งที่1 มีค-มิย 2563	หลังระบาดครั้งที่1 มิย-ตค 2563	ระบาดครั้งใหม่ พย 63-กค 64
จำนวนสมาชิกที่มีรายได้จากการทำงาน (ไม่รวมผู้มีรายได้จากบำนาญ เบี้ยผู้สูงอายุ ผู้พิการ ค่าตอบแทน อสส.) มีทั้งหมด	_____คน	_____คน	_____คน	_____คน
แบ่งเป็น **แรงงานในระบบ** (งานที่ลาพักผ่อน/ลาป่วยโดยได้รับค่าจ้าง หรือได้สิทธิการรักษาแบบประกันสังคม ม.33 หรือข้าราชการ เช่น ครู ตำรวจทหาร พนักงานรัฐ พนักงานบริษัท/โรงงาน) จำนวน	_____คน	_____คน	_____คน	_____คน
แบ่งเป็น **แรงงานนอกระบบ** (งานที่ไม่ได้รับสวัสดิการลาพักผ่อน/ลาป่วยโดยไม่ได้รับค่าจ้าง หรือได้สิทธิการรักษาแบบประกันสังคม ม. 39, ม.40, บัตรทอง เช่น รับจ้าง ค้าขาย ขับรถแท็กซี่) จำนวน	_____คน	_____คน	_____คน	_____คน
จำนวนสมาชิกที่ว่างงาน ไม่ได้ทำงาน	_____คน	_____คน	_____คน	_____คน

2. ลักษณะการประกอบอาชีพ รายได้ หนี้สิน และการเปลี่ยนแปลงอาชีพ

1. ลักษณะการประกอบอาชีพของ<u>ท่าน</u>

ข้อแนะนำ: ควรถามคำถามทีละข้อแนวตั้งตามช่วงเวลา	ก่อนการระบาด ก่อน มค 2563	ระบาดครั้งที่1 มีค-มิย 2563	หลังระบาดครั้งที่1 มิย-ตค 2563	ระบาดครั้งใหม่ พย 63-กค 64
สินค้าหรือบริการที่จำหน่ายและการเปลี่ยนแปลง	**ขายสินค้าประเภท** ( ) อาหารสด ผักผลไม้ ไข่ ( ) อาหารปรุงสำเร็จ/ปรุงณ จุดขาย แบบมีที่นั่งกิน ( ) อาหารปรุงสำเร็จ/ปรุงณ จุดขาย แบบไม่มีที่นั่งกิน ( ) เครื่องดื่ม ขนม เบเกอรี่ ( ) เสื้อผ้า เครื่องประดับ ( ) บริการนวด ทำเล็บ สัก ( ) อื่นๆ	**การเปลี่ยนแปลง** (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ( ) ขายสินค้าเดิม ( ) ขายสินค้าใหม่ ( ) เปลี่ยนอาชีพใหม่ ( ) ไม่ได้ประกอบอาชีพ	**การเปลี่ยนแปลง** (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ( ) ขายสินค้าเดิม ( ) ขายสินค้าใหม่ ( ) เปลี่ยนอาชีพใหม่ ( ) ไม่ได้ประกอบอาชีพ	**การเปลี่ยนแปลง** (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ( ) ขายสินค้าเดิม ( ) ขายสินค้าใหม่ ( ) เปลี่ยนอาชีพใหม่ ( ) ไม่ได้ประกอบอาชีพ
		ระบุชื่อสินค้าหรืออาชีพที่เปลี่ยน_____.	**ระบุชื่อ**สินค้าหรืออาชีพที่เปลี่ยน_____.	**ระบุชื่อ**สินค้าหรืออาชีพที่เปลี่ยน_____.
		จำนวนครั้งที่เปลี่ยนสินค้าหรืออาชีพรวม_____.ครั้ง	**จำนวนครั้งที่**เปลี่ยนสินค้าหรืออาชีพรวม_____.ครั้ง	**จำนวนครั้งที่**เปลี่ยนสินค้าหรืออาชีพรวม_____.ครั้ง
สถานที่ทำการค้า และการเปลี่ยนแปลง	มีพื้นที่ค้ารวม_____.พื้นที่ ระบุย่าน/พื้นที่_____. _____. _____. _____.	**การเปลี่ยนแปลงพื้นที่** (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ( ) ขายพื้นที่เดิม ( ) ขายพื้นที่ใหม่ ( ) เพิ่ม/ลดพื้นที่ขาย	**การเปลี่ยนแปลงพื้นที่** (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ( ) ขายพื้นที่เดิม ( ) ขายพื้นที่ใหม่ ( ) เพิ่ม/ลดพื้นที่ขาย	**การเปลี่ยนแปลงพื้นที่** (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ( ) ขายพื้นที่เดิม ( ) ขายพื้นที่ใหม่ ( ) เพิ่ม/ลดพื้นที่ขาย
		เหลือพื้นที่ค้ารวม___.พื้นที่	เหลือพื้นที่ค้ารวม___.พื้นที่	เหลือพื้นที่ค้ารวม___.พื้นที่
คนช่วยงาน (ลูกจ้าง คนในครอบครัว) **รวม**	( ) ไม่มี ( ) มี_____คน	( ) ไม่มี ( ) มี_____คน	( ) ไม่มี ( ) มี_____คน	( ) ไม่มี ( ) มี_____คน

ข้อแนะนำ: ควรถามคำถามทีละข้อแนวตั้งตามช่วงเวลา	ก่อนการระบาด ก่อน มค 2563	ระบาดครั้งที่1 มีค-มิย 2563	หลังระบาดครั้งที่1 มิย-ตค 2563	ระบาดครั้งใหม่ พย 63-กค 64
จำนวนวันที่ทำงานต่อเดือน	_____วัน/เดือน	_____วัน/เดือน	_____วัน/เดือน	_____วัน/เดือน
จำนวนชั่งโมงที่ทำงาน	_____ชั่วโมง/วัน	_____ชั่วโมง/วัน	_____ชั่วโมง/วัน	_____ชั่วโมง/วัน
รายได้หลังหักค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (ระบุจำนวนเงิน และหน่วย)	_____บาท/ (หน่วย: วัน/สัปดาห์/เดือน)	_____บาท/ (หน่วย: วัน/สัปดาห์/เดือน)	_____บาท/ (หน่วย: วัน/สัปดาห์/เดือน)	_____บาท/ (หน่วย: วัน/สัปดาห์/เดือน)
การเปลี่ยนแปลงรายได้จากการทำงาน (ช่วงปัจจุบันเมื่อเทียบกับช่วงก่อนหน้า)		( ) รายได้ลดลง ( ) รายได้เท่าเดิม ( ) รายได้เพิ่มขึ้น	( ) รายได้ลดลง ( ) รายได้เท่าเดิม ( ) รายได้เพิ่มขึ้น	( ) รายได้ลดลง ( ) รายได้เท่าเดิม ( ) รายได้เพิ่มขึ้น
หนี้สินในและนอกระบบรวม (ระบุจำนวนเงินหนี้สินรวม)	_____บาท	_____บาท	_____บาท	_____บาท
การเปลี่ยนแปลงของหนี้สิน (ช่วงปัจจุบันเมื่อเทียบกับช่วงก่อนหน้า)		( ) หนี้สินเพิ่มขึ้น ( ) หนี้สินเท่าเดิม ( ) หนี้สินลดลง	( ) หนี้สินเพิ่มขึ้น ( ) หนี้สินเท่าเดิม ( ) หนี้สินลดลง	( ) หนี้สินเพิ่มขึ้น ( ) หนี้สินเท่าเดิม ( ) หนี้สินลดลง
การเปลี่ยนแปลงของลูกค้าหรือผู้ซื้อ (ช่วงปัจจุบันเมื่อเทียบกับช่วงก่อนหน้า)		( ) ลูกค้าลดลง ( ) ลูกค้าเท่าเดิม ( ) ลูกค้าเพิ่มขึ้น	( ) ลูกค้าลดลง ( ) ลูกค้าเท่าเดิม ( ) ลูกค้าเพิ่มขึ้น	( ) ลูกค้าลดลง ( ) ลูกค้าเท่าเดิม ( ) ลูกค้าเพิ่มขึ้น
อาชีพเสริม นอกจากการอาชีพหลักหรือค้าขายของท่าน	( ) ไม่มี ( ) มี	( ) ไม่มี ( ) มี	( ) ไม่มี ( ) มี	( ) ไม่มี ( ) มี

2. สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) คำสั่งจำกัดการเดินทาง การเคลื่อนย้าย
( ) คำสั่งปิดตลาด ปิดสถานที่ขายของ/จำหน่ายสินค้า
( ) ขาดอุปกรณ์ และ/หรือเงินทุนในการประกอบอาชีพ
( ) ไม่มีรถขนส่ง รถโดยสาร หรือค่าโดยสารแพง
( ) กักตัว ป่วย หรือกังวลว่าจะรับเชื้อหรือแพร่เชื้อโควิด
( ) สภาพแวดล้อม หรือสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย
( ) คำสั่งจำกัดเวลาอยู่นอกเคหะสถาน เวลาทำงาน หรือเคอร์ฟิว
( ) จำนวนลูกค้า ผู้ซื้อลดลง และ/หรือขายสินค้าไม่ได้
( ) วัตถุดิบไม่มี วัตถุดิบราคาสูง ตลาด/สถานที่ซื้อวัตถุดิบถูกปิด
( ) ต้องย้ายที่อยู่ กลับภูมิลำเนา และ/หรือเปลี่ยนอาชีพ
( ) มีภาระต้องดูแลคนในครอบครัว หรือดูแลบ้าน
( ) อื่นๆ (ระบุ)_____

ส่วนที่ 4 สถานการณ์การเปลี่ยนแปลง และการปรับตัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายลงในช่อง หรือกรอกข้อมูลที่ตรงกับการเปลี่ยนแปลง และการปรับตัวของท่านและครอบครัว

1. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชีวิตความเป็นอยู่ของท่านและครอบครัว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) มีสมาชิกในครอบครัวถูกลดวันทำงาน/หยุดงานชั่วคราว
( ) มีสมาชิกในครอบครัวทำงานมากขึ้น/หนัก/เสี่ยงมากขึ้น
( ) มีสมาชิกในครอบครัวต้องนำเงินออมมาใช้
( ) มีสมาชิกในครอบครัวต้องจำนำ จำนองทรัพย์สิน
( ) มีสมาชิกในครอบครัวต้องให้บุตรหลานออกจากโรงเรียน
( ) มีสมาชิกในครอบครัวต้องงดไปหาหมอ
( ) มีสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วยจากโรคโควิด-19
( ) มีสมาชิกในครอบครัวถูกเลิกจ้าง ต้องออกจากงาน เปลี่ยนงาน
( ) มีสมาชิกในครอบครัวต้องกู้ยืมเงินกู้นอกระบบ
( ) มีสมาชิกในครอบครัวต้องขายทรัพย์สิน เช่น ทอง รถ บ้าน
( ) มีสมาชิกในครอบครัวขะลอการชำระหนี้ ค้างค่าไฟ ค่าเทอม รีไฟแนนซ์
( ) มีสมาชิกในครอบครัวต้องลดอาหาร อดอาหาร งดซื้อของจำเป็น
( ) มีสมาชิกในครอบครัวต้องย้ายที่อยู่อาศัย
( ) มีสมาชิกในครอบครัวต้องเสียชีวิตเพราะโควิด-19
( ) อื่นๆ _____

2. จัดอันดับปัญหาจากสถานการณ์โควิด-19 ที่มีผลกระทบต่อท่านและครอบครัวของท่าน 10 อันดับ (1=ปัญหาหนักที่สุด)

ก. _____ต้องหยุดงาน ลดวันทำงาน ทำงานนานขึ้น เสี่ยงมากขึ้น
ข. _____การเปลี่ยนงาน เปลี่ยนอาชีพ
ค. _____การเปลี่ยนที่อยู่อาศัย ย้ายบ้าน กลับภูมินำเนาเดิม
ง. _____ค่าเทอม ค่าอุปกรณ์ ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา
จ. _____ค่ายา ค่ารักษาพยาบาล ค่าดูแลผู้ป่วย
ฉ. _____ค่าผ่อนที่อยู่อาศัย ค่าเช่าที่อยู่อาศัย
ช. _____ค่าผ่อนรถยนต์ รถจักรยานยนต์
ซ. _____ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าอินเทอร์เน็ต
ฌ. _____หนี้สิน (เงินกู้ในระบบ/กลุ่มออมทรัพย์/กู้ยืมเพื่อน)
ญ. _____หนี้สิน (เงินกู้นอกระบบ)
ฎ. _____ทรัพย์สิน สังหา/อสังหาริมทรัพท์ที่จำนำ จำนอง รีไฟแนนซ์
ฏ. _____ความเครียด สุขภาพจิต และความสัมพันธ์ในครอบครัว
ฐ. _____การทะเลาะเบาะแว้ง การทำร้าย และความรุนแรงในครอบครัว
ฑ. _____ความกังวลว่าจะติดเชื้อ แพร่เชื้อให้ครอบครัว ลูกค้า หรือชุมชน
ฒ. _____การเข้าไม่ถึงการตรวจคัดกรอง และรับวัคซีนป้องกันโควิด-19
ณ. _____ปัญหาอื่นๆ _____

3. มาตรการช่วยเหลือ เยียวยา บรรเทาผลกระทบที่ผ่านมาท่านได้รับหรือไม่ เพราะเหตุใด

1. โครงการ เราไม่ทิ้งกัน 5,000บาท 3เดือน ( ) ได้รับ ( ) ไม่ได้รับ เนื่องจาก_____
2. โครงการ เราชนะ 3,500บาท 2เดือน ( ) ได้รับ ( ) ไม่ได้รับ เนื่องจาก_____
3. โครงการ พักหนี้, ช่วยเหลือลูกหนี้ ( ) ได้รับ ( ) ไม่ได้รับ เนื่องจาก_____
4. โครงการ ลดค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ( ) ได้รับ ( ) ไม่ได้รับ เนื่องจาก_____
5. โครงการ ให้สินเชื่อ ( ) ได้รับ ( ) ไม่ได้รับ เนื่องจาก_____
6. โครงการ คนละครึ่ง เฟส 1-3 ( ) ได้รับ ( ) ไม่ได้รับ เนื่องจาก_____
7. โครงการ เราเที่ยวด้วยกัน ( ) ได้รับ ( ) ไม่ได้รับ เนื่องจาก_____
8. โครงการ ยิ่งใช้ยิ่งได้ ( ) ได้รับ ( ) ไม่ได้รับ เนื่องจาก_____
9. โครงการอื่นๆ ที่ได้รับ_____

4. การลงทะเบียนแอพฯ “ถุงเงิน” ของท่านในฐานะผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

( ) เข้าร่วม
( ) ไม่ได้เข้าร่วม สาเหตุที่ไม่ได้เข้าร่วม
( ) มือถือและอินเทอร์เน็ตไม่พร้อม ( ) กังวลเรื่องการเรียกเก็บภาษีย้อนหลัง ( ) อื่นๆ_____

5. ข้อเสนอแนะเพื่ออนาคตของชีวิตและงานหลังโควิด

ข้อเสนอแนะในการฟื้นฟูงาน ส่งเสริมอาชีพหลัก/อาชีพเสริม_____
_____
ข้อเสนอแนะในการฟื้นฟูชีวิตความเป็นอยู่ เช่น หนี้สิน ดูแลครอบครัว สวัสดิการ _____
_____
ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐในด้านสุขภาพของแรงงานนอกระบบให้ดีขึ้น_____
_____
ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบให้ดีขึ้น_____
_____

ส่วนที่ 5 ส่วนข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ

<u>คำชี้แจง</u> หากท่านยินดีให้ทางทีมวิจัยติดตามการปรับตัวของแรงงานนอกระบบ สำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต โปรดข้อมูลส่วนบุคคลของท่าน

ข้อมูลผู้เก็บข้อมูล

1. ชื่อ นามสกุล และ/หรือชื่อเล่น_____
2. เบอร์โทรศัพท์มือถือ _____Email (ถ้ามี)_____

ข้อมูลผู้ให้ข้อมูล

1. ชื่อ นามสกุล และ/หรือชื่อเล่น_____
2. เบอร์โทรศัพท์มือถือ _____Email (ถ้ามี)_____
3. พร้อมเพย์ / ชื่อ-เลขบัญชีธนาคาร_____

ขอขอบพระคุณ

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย